

URZĄD STATYSTYCZNY W BYDGOSZCZY

Zamieszkane budynki w województwie kujawsko-pomorskim

Narodowy Spis Powszechny
Ludności i Mieszkań
2011

ISBN 978-83-62131-72-3

BYDGOSZCZ 2013

URZĄD STATYSTYCZNY W BYDGOSZCZY

Zamieszkane budynki w województwie kujawsko-pomorskim

Narodowy Spis Powszechny
Ludności i Mieszkań 2011

Bydgoszcz, 2014

ZESPÓŁ REDAKCYJNY

Przewodniczący
Wioletta Zwara

Redaktor Główny
Barbara Ptaszyńska

Sekretarz
Małgorzata Rybak

Opracowanie i redakcja merytoryczna

dr Wiesława Duży, Marta Kobylecka, Agata Kordowska, Milena Krajewska

— Kujawsko-Pomorski Ośrodek Badań Regionalnych
Referat Analiz i Badań Regionalnych
— pod kierunkiem
dr Wiesławy Gierańczyk

Redakcja techniczna, korekta, skład i grafika komputerowa

Rafał Lis, Bożena Małecka, Anna Nakielska
— Kujawsko-Pomorski Ośrodek Badań Regionalnych
— pod kierunkiem
Małgorzaty Rybak

Publikacja dostępna również w formie książki i CD-ROM

Prosimy o podanie źródła przy publikowaniu danych US

Projekt okładki

Lidia Motrenko-Makuch

Druk okładki

Zakład Wydawnictw Statystycznych w Warszawie

ISBN 978-83-62131-72-3

Urząd Statystyczny w Bydgoszczy ul. Konarskiego 1-3, 85-066 Bydgoszcz,
tel. 52 3669-390, fax 52 3669-356; internet – <http://www.stat.gov.pl/bydgosz>
e-mail: SekretariatUSBDG@stat.gov.pl

Przedmowa

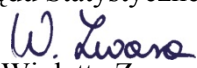
Przekazuję Państwu publikację pt. **Zamieszkane budynki w województwie kujawsko-pomorskim. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011** przedstawiającą wyniki spisu powszechnego, przeprowadzonego w dniach 1 kwietnia – 30 czerwca 2011 r.

W opracowaniu znajdują Państwo informacje opisujące budynki mieszkalne zlokalizowane na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w momencie spisu, tj. w dniu 31 marca 2011 r. i zmiany, jakie nastąpiły od poprzedniego spisu powszechnego w 2002 r. Publikacja zawiera informacje na temat liczby budynków według ich rodzaju, jak również ich strukturę według wieku, form własności, wyposażenia w instalacje techniczno-sanitarne.

W celu umożliwienia właściwej interpretacji prezentowanych informacji zachęcam do zapoznania się z treścią uwag ogólnych i metodycznych, które obejmują źródła danych statystycznych i definicje najważniejszych pojęć.

Wyrażam nadzieję, że zarówno przedstawione opracowanie, jak również kolejne publikacje, stanowiąc będą źródło wiedzy oraz wsparcie metodologiczne dla przedstawicieli władz samorządowych, kadry naukowej, a także osób indywidualnych zainteresowanych warunkami życia w województwie kujawsko-pomorskim.

W celu szerszego zaspokojenia Państwa potrzeb informacyjnych zapraszam do współpracy z Urzędem Statystycznym w Bydgoszczy, zarówno w obszarze publikacji, jak i działań o charakterze analityczno-badawczym, odpowiadających w możliwie największym stopniu na potrzeby Użytkowników danych statystycznych. Jednocześnie składam serdeczne podziękowania wszystkim osobom i instytucjom, które aktywnie uczestniczyły w procesie przygotowania, przeprowadzenia oraz opracowania wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 w województwie kujawsko-pomorskim.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego

Wioletta Zwara

Bydgoszcz, luty 2014 r.

SPIS TREŚCI

	Str.	
PRZEDMOWA		3
OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH. WAŻNIEJSZE SKRÓTY		5
UWAGI OGÓLNE		6
Podstawa prawna i metody realizacji spisu ludności i mieszkań 2011		6
Podstawowe cele powszechnego spisu ludności i mieszkań 2011		7
Zakres podmiotowy badania		7
Zakres tematyczny powszechnego spisu mieszkań 2011		7
Metoda realizacji spisu i źródła danych wykorzystane w zakresie spisu mieszkań		8
Formy upowszechniania wyników spisu		9
Uwagi techniczne		9
UWAGI METODYCZNE		10
Pojęcia i definicje spisowe		10
Uwagi do tablic		16
KOMENTARZ ANALITYCZNY		17
1. Liczba budynków i ich rodzaje		17
2. Wiek budynków		20
3. Własność budynków mieszkalnych		22
4. Wielkość budynków		24
5. Wyposażenie budynków w instalacje techniczne		27
ANEKS TABELARYCZNY		37
	Tabl.	Str.
Budynki mieszkalne i mieszkania w budynkach według okresu budowy budynku	1	38
Budynki mieszkalne i mieszkania w budynkach w miastach według liczby mieszkań	2	39
Budynki mieszkalne i mieszkania w budynkach według wyposażenia budynku w wodociąg i kanalizację	3	40
Budynki mieszkalne i mieszkania w budynkach według wyposażenia budynku w gaz z sieci i centralne ogrzewanie	4	41
Budynki mieszkalne i mieszkania w budynkach według wyposażenia budynku w wodociąg i kanalizację oraz powiatów w 2011 r.	5	42
Budynki mieszkalne i mieszkania w budynkach według wyposażenia budynku w gaz z sieci i centralne ogrzewanie oraz powiatów w 2011 r.	6	48
Budynki i znajdujące się w nich mieszkania, powierzchnia użytkowa mieszkań i ludność w mieszkaniach według rodzaju budynku i form własności w 2011 r.	7	51
Budynki według rodzaju i okresu budowy w 2011 r.	8	53
Budynki mieszkalne w miastach według liczby mieszkań oraz okresu budowy i form własności w 2011 r.	9	56
Budynki według wyposażenia w wodociąg oraz rodzaju budynku w 2011 r.	10	67
Budynki według wyposażenia w kanalizację oraz rodzaju budynku w 2011 r.	11	69
Budynki według wyposażenia w sieć gazową oraz rodzaju budynku w 2011 r.	12	71

	Tabl.	Str.
Budynki według wyposażenia w centralne ogrzewanie oraz rodzaju budynku w 2011 r.	13	73
Budynki mieszkalne według wyposażenia w wodociąg oraz okresu budowy w 2011 r.	14	75
Budynki mieszkalne według wyposażenia w kanalizację oraz okresu budowy w 2011 r. ...	15	78
Budynki mieszkalne według wyposażenia w sieć gazową oraz okresu budowy w 2011 r. ..	16	81
Budynki mieszkalne według wyposażenia w centralne ogrzewanie oraz okresu budowy w 2011 r.	17	84
Budynki mieszkalne według wyposażenia w wodociąg oraz form własności liczby mieszkań w 2011 r.	18	87
Budynki mieszkalne według wyposażenia w kanalizację oraz form własności i liczby mieszkań w 2011 r.	19	91
Budynki mieszkalne według stopnia wyposażenia w instalacje oraz form własności i liczby mieszkań w 2011 r.	20	95
Budynki niezamieszkałe według rodzaju budynku, okresu budowy i form własności w 2011 r.	21	99

WYKAZ MAP I WYKRESÓW

	Str.
Budynki zamieszkałe według rodzaju budynku w 2011 r.	18
Mieszkania w budynkach zamieszkałych według rodzaju budynku w 2011 r.	18
Struktura budynków mieszkalnych zamieszkałych według form własności budynku w 2011 r.	22
Struktura mieszkań w budynkach mieszkalnych zamieszkałych według form własności budynku w 2011 r.	23
Struktura budynków mieszkalnych według lat budowy w 2011 r. (miasto, wieś)	31
Odsetek budynków wyposażonych w wodociąg sieciowy w 2011 r. (miasto, wieś)	33
Odsetek budynków wyposażonych w kanalizację sieciową w 2011 r. (miasto, wieś)	34
Odsetek budynków wyposażonych w gaz z sieci w 2011 r. (miasto, wieś)	35
Odsetek budynków wyposażonych w centralne ogrzewanie w 2011 r. (miasto, wieś)	36

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH

Kreska (–)	– zjawisko nie wystąpiło,
Znak „x”	– wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe,
„W tym”	– oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy,
Kropka (.)	– oznacza zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych,
(0,0)	– zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05.

WAŻNIEJSZE SKRÓTY

tys.	= tysiąc	r.	= rok
mln	= milion	cd.	= ciąg dalszy
m ²	= metr kwadratowy	dok.	= dokończenie
TBS	= Towarzystwo Budownictwa Społecznego	tabl.	= tablica
c.o.	= centralne ogrzewanie	NSP	= Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań
p.proc.	= punkt procentowy	Dz. U.	= Dziennik Ustaw

UWAGI OGÓLNE

W wyniku przeprowadzonego spisu powszechnego mieszkań i budynków uzyskano zestaw danych charakteryzujących budynki i znajdujące się w nich mieszkania zlokalizowane na terenie województwa kujawsko-pomorskiego według stanu na 31 marca 2011 r. Informacje te zbierane regularnie w cyklach około 10-letnich umożliwiają ocenę stanu i warunków mieszkaniowych ludności zarówno pod kątem ilościowym, jak i jakościowym.

W niniejszej publikacji zaprezentowano informację charakteryzującą budynki i znajdujące się w nich mieszkania wraz z oceną zmian w latach 2002-2011 przeprowadzoną w oparciu o wyniki spisów powszechnych.

Zamieszczone informacje dotyczą głównie budynków zamieszkałych, tj. takich, w których znajdowało się co najmniej 1 zamieszkałe mieszkanie ze stałym mieszkańcem. Analizy wyników i opisu zmian dokonano w skali województwa, a także w przekroju miasto-wieś. Niektóre dane zaprezentowano w przekroju powiatów, co pozwala na uchwycenie różnicowań regionalnych.

Podstawa prawna i metody realizacji spisu ludności i mieszkań 2011

Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań w Polsce w 2011 r. był pierwszym spisem realizowanym od czasu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej i przeprowadzony został na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej **w okresie od 1 kwietnia do 30 czerwca 2011 r. według stanu w dniu 31 marca 2011 r., o godz. 24.00.**

Zakres tematyczny spisu ludności i mieszkań w 2011 r., formę, tryb, obowiązki statystyczne i dobrowolność udziału w badaniach określiła Ustawa z dnia 4 marca 2010 r. o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań w 2011 r. (Dz. U. z 26 marca 2010 r. nr 47, poz.277) wraz z aktami wykonawczymi do ustawy oraz Rozporządzenie (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 763/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. w sprawie spisów powszechnych ludności i mieszkań (Dz. U. UE. L. z dnia 13.08.2008 r. Nr 218).

Komisja Europejska przygotowując podstawy prawne przeprowadzania spisów na obszarze Unii Europejskiej wzięła pod uwagę dynamiczny rozwój systemów administracyjnych i rozwiązań informatycznych rozważanych przez kraje członkowskie przy wyborze metody realizacji spisu. W przepisach Rozporządzenia PE i Rady Nr 763/2008 określone zostały szczegółowo metody oraz źródła, które mogą być wykorzystywane dla pozyskania danych statystycznych dla potrzeb spisu.

W szczególności są to:

- a) tradycyjne spisy powszechne,
- b) spisy powszechne oparte na danych z rejestrów administracyjnych,
- c) połączenie tradycyjnych spisów powszechnych z badaniami reprezentacyjnymi,
- d) połączenie spisów powszechnych w oparciu o dane z rejestrów administracyjnych z badaniami reprezentacyjnymi,
- e) połączenie spisów powszechnych w oparciu o dane z rejestrów administracyjnych z tradycyjnymi spisami powszechnymi,
- f) połączenie spisów powszechnych w oparciu o dane z rejestrów administracyjnych z badaniami reprezentacyjnymi oraz tradycyjnymi spisami powszechnymi,
- g) odpowiednie badania oparte na próbie rotacyjnej (tzw. „kroczące” spisy powszechne).

Podstawowe cele powszechnego spisu ludności i mieszkań 2011

1. Dostarczenie szerokiej charakterystyki zmian jakie zaszły w okresie 2002 – 2011 w podstawowych strukturach demograficzno-społecznych ludności, gospodarstw domowych i rodzin oraz zmian w wielkości i standardzie zasobów mieszkaniowych – na najniższym poziomie podziału terytorialnego kraju.
2. Dostarczenie informacji niezbędnych do międzynarodowych porównań – poprzez uwzględnienie w opracowaniach standardów i zaleceń organizacji międzynarodowych (ONZ oraz Unii Europejskiej).
3. Aktualizacja bazy do budowy operatów losowania do badań reprezentacyjnych prowadzonych poprzez obserwacje gospodarstw domowych, czy też badania zasobów mieszkaniowych.

Zakres podmiotowy badania

Narodowemu Spisowi Powszechnemu Ludności i Mieszkań 2011 podlegały:

- osoby stale zamieszkałe i czasowo przebywające w mieszkaniach, budynkach, obiektach i pomieszczeniach,
- mieszkania i budynki, w których znajdują się mieszkania zamieszkane lub niezamieszkane oraz zamieszkane obiekty zbiorowego zakwaterowania i inne zamieszkane pomieszczenia niebędące mieszkaniami,
- osoby niemające miejsca zamieszkania.

Spis ludności i mieszkań przeprowadzony w 2011 r. nie obejmował:

- szefów i cudzoziemskiego personelu przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych państw obcych, członków rodzin tych osób oraz innych osób korzystających z przywilejów i immunitetów na mocy umów, ustaw lub powszechnie ustalonych zwyczajów międzynarodowych (pozostali cudzoziemcy przebywający w Polsce będą spisywani na ogólnych zasadach),
- osób ubiegających się o azyl,
- mieszkań, budynków, obiektów i pomieszczeń będących własnością przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych państw obcych.

Zakres tematyczny powszechnego spisu mieszkań 2011

Przy ustalaniu zakresu przedmiotowego spisu ludności i mieszkań 2011 została przeprowadzona analiza wykorzystania wyników poprzedniego spisu oraz analiza nowych potrzeb informacyjnych. Brano również pod uwagę możliwości pozyskania tych informacji z innych źródeł, przede wszystkim z systemów informacyjnych administracji publicznej, a także konieczność zachowania w czasie pełnej porównywalności danych oraz zobowiązania międzynarodowe określone w Rozporządzeniu (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady nr 763/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. w sprawie spisów powszechnych ludności i mieszkań (Dz.U.UE.L. z dnia 13.08.2008 r. Nr 218).

Wyniki spisu pozwalają na ocenę ilościowych i jakościowych zmian, jakie zaszły w zasobach mieszkaniowych. Umożliwiają wyzacowanie potrzeb mieszkaniowych, wynikających zarówno z fizycznego braku mieszkań, jak również z powodu konieczności wymiany istniejących zasobów nie nadających się do remontu.

W ramach tematyki mieszkaniowej ujęto w spisie następujące zagadnienia:

- 1) Rodzaj zamieszkanego pomieszczenia.
- 2) Charakterystyka mieszkań zamieszkanego według rodzaju zajmowania mieszkania, własności mieszkania, wielkości mieszkania, w tym: liczba izb z wyszczególnieniem pokoi, pomieszczeń kuchennych i innych izb oraz powierzchnia użytkowa mieszkań, wyposażenia w instalacje sanitarno-techniczne, sposób ogrzewania mieszkania.
- 3) Charakterystyka budynków z zamieszkanymi lokalami mieszkalnymi, w tym: rodzaj budynku, forma własności budynku, liczba mieszkań w budynku, rok wybudowania.
- 4) Informacje o tytule prawnym do zajmowanego mieszkania.

Metoda realizacji spisu i źródła danych wykorzystane w zakresie spisu mieszkań

W Polsce dotychczasowa praktyka spisowa opierała się na tradycyjnym sposobie przeprowadzania spisów, który polegał na angażowaniu rachmistrzów spisowych, odwiedzających wszystkie zamieszkałe jednostki i zapisujących uzyskane bezpośrednio od respondentów informacje na formularzach spisowych, dostępnych w formie papierowej. Następnie dane z formularzy były rejestrowane oraz już w formie elektronicznej podlegały dalszemu opracowaniu. W spisie 2011 nastąpiło odejście od tradycyjnej metody na rzecz metody mieszanej, polegającej na połączeniu danych z rejestrów i systemów informacyjnych z danymi pozyskiwanymi w bezpośrednich badaniach statystycznych. Zastosowane rozwiązania miały przede wszystkim zmniejszyć koszty spisu oraz obciążenie osób objętych spisem, przy zachowaniu wysokiej jakości wyników spisu.

W ramach powszechnego spisu mieszkań 2011 w pierwszej kolejności skorzystano z danych administracyjnych, tj. Krajowego Rejestru Urzędowego Podziału Terytorialnego Kraju (TERYT). Rejestr ten zawiera adresy budynków i mieszkań w układzie rejonów statystycznych i obwodów spisowych wraz z informacjami charakteryzującymi zasoby mieszkaniowe, np. rodzaj budynku, czy typ budynku mieszkalnego. Rejestr został wykorzystany do przygotowania i aktualizacji wykazu adresowo-mieszkaniowego, a następnie do utworzenia operatu adresowo-mieszkaniowego do losowania próby do badania reprezentacyjnego. Stanowił również bezpośrednie źródło danych spisowych.

W zakresie spisu budynków i mieszkań oprócz informacji zawartych w rejestrze TERYT wykorzystano dane zgromadzone w tzw. bazie budynkowej stworzonej na potrzeby spisu w oparciu o dane pochodzące ze sprawozdawczości bieżącej, jak również z badania przeprowadzonego jednorazowo w celu aktualizacji danych dla budynków wielomieszkaniowych. Badaniem objęto wszystkie podmioty zarządzające bądź administrujące budynkami, które zostały zobowiązane do przekazania informacji dotyczących wybranych cech i parametrów poszczególnych budynków poprzez wypełnienie indywidualnie dla każdego z nich formularza elektronicznej karty budynku. Istotne źródło informacji stanowiły również dane zebrane w ramach Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

Dane na temat budynków i mieszkań niewystępujące w systemach informacyjnych administracji publicznej lub niespełniające wymogów jakości danych statystycznych zebrano bezpośrednio od osób objętych **badaniem reprezentacyjnym**. Badanie zostało przeprowadzone na ok. 20% próbie mieszkań w skali kraju. Jednostką losowania było mieszkanie, a dokładniej jego adres. W efekcie do badania reprezentacyjnego wylosowano ponad 2 744 tys. mieszkań spośród prawie 13,5 mln mieszkań znajdujących się w operacie losowania.

W celu wyeliminowania formularzy papierowych przewidziano zastosowanie nowoczesnych technik gromadzenia danych. Informacje przekazywane były przez respondentów przy użyciu formularza elektronicznego przez Internet lub w ramach wywiadu bezpośredniego przeprowadzonego przez rachmistrza spisowego. W przypadku przekazania niepełnych informacji kontaktowano się ze sprawozdawcą telefonicznie. W zakresie informacji na temat statusu zamieszkania mieszkania skorzystano z danych zebranych w ramach badania pełnego ludności.

Formy upowszechniania wyników spisu

W upowszechnieniu danych spisowych wykorzystywane są następujące sposoby:

- publikacje tabelaryczno-analityczne (w formie elektronicznej i papierowej),
- udostępnianie danych na nośnikach informatycznych,
- udostępnianie danych poprzez Internet,
- Bank Danych Lokalnych (BDL),
- bezpośredni dostęp do wyników informacji statystycznych w Analitycznej Bazie Mikro danych (ABM).

W zakresie tematyki mieszkaniowej, oprócz niniejszego opracowania, planowane jest wydanie ogólnokrajowej publikacji „Warunki mieszkaniowe gospodarstw domowych i rodzin” z danymi na poziomie kraju, regionów i województw i w podziale na miasto-wieś. Ponadto, przewidziane jest wydanie publikacji regionalnych z danymi dla województwa, podregionów, powiatów z wyróżnieniem obszarów wiejskich miast i wsi.

Uwagi techniczne

Wszystkie tablice zawarte w aneksie tabelarycznym zostały opracowane w formacie Excel i w takiej postaci są dostępne na płycie CD.

W tablicach, zarówno w tekście jak i w aneksie, wprowadzono automatyczne zaokrąglenia, co niekiedy może powodować drobne rozbieżności w sumowaniu danych na wyższych poziomach agregacji.

Dostęp do danych z NSP 2011 będzie uwzględniał zasadę ochrony danych osobowych. Z tego względu, przy prezentowaniu danych, w szczególności na poziomie lokalnym może zaistnieć potrzeba utajnienia niektórych informacji poprzez zastąpienie ich znakiem umownym.

UWAGI METODYCZNE

Podstawowe definicje pojęć i klasyfikacje – niezbędne do właściwej interpretacji wyników spisu – będą zamieszczane w każdej publikacji z wynikami spisu a także zostaną udostępnione na stronie Internetowej GUS www.stat.gov.pl.

Pojęcia i definicje spisowe

Spisem objęte zostały budynki, w których znajdowało się co najmniej 1 mieszkanie.

Budynek – to obiekt budowlany, wydzielony z przestrzeni za pomocą przegród budowlanych, które sięgają od fundamentów po dach bez względu na to, czy budynek przeznaczony jest do zamieszkania czy też na cele związane z działalnością rolniczą, handlową, przemysłową lub kulturalną, bądź też na cele związane ze świadczeniem usług.

Budynek wielomieszkaniowy – budynek w którym wydzielone są minimum trzy mieszkania.

Budynek jednorodzinny – budynek wolno stojący albo budynek w zabudowie bliźniaczej, szeregowej lub grupowej, służący zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych, stanowiący konstrukcyjnie samodzielną całość, w którym dopuszcza się wydzielenie nie więcej niż dwóch lokali mieszkalnych albo jednego **lokalu mieszkalnego** i **lokalu użytkowego** o powierzchni całkowitej nieprzekraczającej 30% powierzchni całkowitej budynku.

Przyjęte w spisie zasady ustalania odrębności budynku oparte zostały na kryteriach wiążących się z numeracją porządkową nieruchomości. Zgodnie z tymi zasadami za odrębny budynek uznano każdy budynek wolno stojący, oddzielony od pozostałych zabudowań wolną przestrzenią, oznaczony jednym numerem porządkowym.

Za jeden budynek uznano również budynek oznaczony więcej niż jednym numerem porządkowym (np. odrębnymi numerami oznaczone są poszczególne klatki schodowe w bloku mieszkalnym), w przypadku gdy tworzył on wyraźną całość architektoniczną i stanowił własność jednego podmiotu.

W odniesieniu do budynków usytuowanych w zabudowie zwartej, utworzonej przez budynki o różnej architekturze, bądź budynki o jednolitej architekturze – stojące w tzw. zabudowie szeregowej, a także w przypadku budynków bliźniaczych, za odrębny budynek uznano każdy budynek lub segment oznaczony odrębnym numerem porządkowym.

W przypadku przylegających do siebie budynków usytuowanych na nieruchomości oznaczonej jednym numerem porządkowym, uznawano je za jeden budynek, jeżeli ściany zbudowane były z tego samego materiału i nie było istotnych różnic w wysokości i w wieku tych budynków. W przeciwnym razie uznawano je za odrębne budynki.

Rodzaj budynku

Pod względem tej cechy sklasyfikowano budynki na: mieszkalne (jednorodzinne i wielomieszkaniowe), zbiorowego zakwaterowania, niemieszkalne.

Budynek mieszkalny – przeznaczony na cele mieszkalne, zajęty przez lokale mieszkalne w całości a także budynek, w którym oprócz mieszkań znajdują się inne pomieszczenia, ale mieszkania zajmują co najmniej połowę budynku.

Za **budynek zbiorowego zakwaterowania** uznawano budynek, który więcej niż w połowie zajęty jest przez gospodarstwo zbiorowe (np. przez internat, dom studencki, dom małego dziecka, sanatorium), w którym może znajdować się również jedno lub więcej mieszkań.

Za **budynek niemieszkalny** uznawano budynek, który więcej niż w połowie zajęty jest na cele niemieszkalne (np. zajęty jest przez szkołę, biuro, sklep, magazyn, przychodnię lekarską), w którym może znajdować się również co najmniej jedno mieszkanie.

Rodzaj podmiotu będącego właścicielem budynku

Za właściciela budynku uważa się osobę fizyczną bądź osobę prawną lub jednostkę organizacyjną nie mającą osobowości prawnej **posiadającą do tego budynku tytuł własności**, potwierdzony wpisem do księgi wieczystej, a w razie braku księgi w innym dokumencie potwierdzającym własność. Nie jest istotne, czy właściciel (osoba fizyczna lub instytucja) zajmuje budynek na własny użytek, czy też wynajmuje go w całości lub w części innej osobie fizycznej bądź innej instytucji.

Tak więc właścicielem budynku poza osobą fizyczną może być jednostka samorządu terytorialnego, przedsiębiorstwo państwowe, osoba prawna, jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej oraz Skarb Państwa, instytucja finansowa, ubezpieczeniowa bądź inna, spółdzielnia mieszkaniowa, stowarzyszenie, związek, organizacja wyznaniowa itd.

Własności budynków:

Budynki stanowiące w całości własność nieograniczoną osoby fizycznej – budynki będące własnością osób fizycznych ujawnioną w księdze wieczystej, a w razie braku księgi, w innym dokumencie potwierdzającym własność, niezależnie czy właściciel budynku mieszkał w nim w czasie spisu, czy też wynajął go lub oddał w bezpłatne użytkowanie innej osobie (osobom) bądź budynek oddany do eksploatacji lecz jeszcze nie zasiedlony.

Należy zaliczyć tu również współwłasność osób fizycznych (spokrewnionych lub nie). Wyjątek stanowią tzw. wspólnoty mieszkaniowe – te należy zakwalifikować jako współwłasność z wyodrębnionymi własnościami lokali mieszkalnych.

Budynki będące własnością spółdzielni mieszkaniowej – budynki, do których tytuł własności (do całego budynku) posiada spółdzielnia mieszkaniowa i nie ma w tych budynkach żadnego lokalu stanowiącego wyodrębnioną własność innego podmiotu. Tytuł własności spółdzielni do tych budynków potwierdzony jest wpisem do księgi wieczystej, a w razie jej braku w innym dokumencie potwierdzającym własność.

Budynki będące własnością gminy – dotyczy budynków:

- będących w całości własnością gminy, pozostających w zarządzie przedsiębiorstwa (zakładu) gospodarki mieszkaniowej lub komunalnej jednostki organizacyjnej specjalnie powstałej do zarządzania zasobami mieszkaniowymi gminy, jak też budynków pozostających w bezpośrednim zarządzie urzędu gminy,
- przekazanych gminie, ale pozostających w dyspozycji jednostek użyteczności publicznej, takich jak: zakładów opieki zdrowotnej, ośrodków pomocy społecznej, jednostek systemu oświaty, instytucji kultury,
- stanowiących własność Skarbu Państwa, ale przekazanych gminie w tzw. „przymusowy zarząd”.

Do kategorii tej zaliczane są również budynki będące własnością powiatu nie stanowiące mienia jakiegokolwiek gminy, przekazane powiatowi (lokalnej wspólnocie samorządowej) przez Skarb Państwa, wojewodę lub nabyte w inny sposób.

Budynki będące własnością Skarbu Państwa – budynki, które w całości pozostają:

- w zasobie Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa,
- w zasobie Wojskowej Agencji,
- w zarządzie jednostek podległych ministrom: Obrony Narodowej, Spraw Wewnętrznych i Administracji, Sprawiedliwości oraz Szefowi Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu,
- w zarządzie organów władzy państwowej administracji państwowej oraz kontroli państwowej.

Należy tu zaliczyć również budynki oddane przez jednostkę reprezentującą Skarb Państwa w użytkowanie, dzierżawę lub najem przedstawicielstwom dyplomatycznym i urzędom konsularnym państw obcych.

Budynki będące własnością zakładu pracy – budynki, których w całości właścicielem jest zakład pracy – jednostka organizacyjna posiadająca do tego budynku tytuł własności, potwierdzony wpisem do księgi wieczystej, a w razie braku księgi, w innym dokumencie potwierdzającym własność.

Wśród budynków stanowiących własność zakładu pracy rozróżnia się:

1. budynki stanowiące własność zakładu pracy sektora publicznego, tj.:
  - a) przedsiębiorstw państwowych, a także państwowych jednostek organizacyjnych, np. instytutów naukowo-badawczych, wyższych uczelni, instytucji artystycznych,
  - b) przedsiębiorstw komunalnych, np. transportu miejskiego, wodociągów i kanalizacji, energetyki cieplnej itp., z wyjątkiem przedsiębiorstw gospodarki mieszkaniowej,
  - c) przekazane wymienionym wyżej jednostkom przez Skarb Państwa lub gminę w trwałe zarząd;
2. budynki stanowiące własność zakładu pracy sektora prywatnego, tj.: budynki stanowiące własność przedsiębiorstw prywatnych działających w formie spółek, a także budynki stanowiące własność spółdzielni pracy, spółdzielni produkcji rolnej, z wyjątkiem spółdzielni mieszkaniowych.

Budynki będące własnością towarzystwa budownictwa społecznego – budynki będące własnością podmiotu prawnego, który w swojej nazwie ma wyrazy „towarzystwo budownictwa społecznego” lub skrót „TBS”, bez względu na fakt partycypowania w kosztach budowy budynku innego podmiotu (gminy, spółdzielni mieszkaniowej, zakładu pracy) w zamian za uzyskanie mieszkań (na zasadzie najmu) dla wskazanych przez te podmioty osób trzecich.

Budynki będące własnością pozostałego podmiotu – budynki, które w całości (tzn. nie ma w nich żadnego lokalu stanowiącego wyodrębnioną własność innego podmiotu) stanowią własność:

- organizacji prywatnych budujących lub kupujących mieszkania dla zysku: na sprzedaż lub na wynajem,
- związków zawodowych, stowarzyszeń, fundacji, partii politycznych, samorządów zawodowych i gospodarczych,
- Kościoła katolickiego i innych kościołów i związków wyznaniowych, w tym również uczelni katolickich i instytutów kościelnych,

- innych jednostek wcześniej nie omówionych, np. organizacja prywatna budująca dla zysku, stowarzyszenie, partia polityczna, fundacja, instytucja wyznaniowa.

Budynki stanowiące współwłasność z wyodrębnionymi własnościami lokali mieszkalnych

– budynki stanowiące nieruchomości wspólne, w których **wszystkie bądź tylko niektóre lokale mieszkalne stanowią wyodrębnione własności osób fizycznych i/lub osób prawnych** (np. współwłasność osób fizycznych, współwłasność osób fizycznych i gminy, współwłasność osób fizycznych i zakładu pracy). Ogół właścicieli z wyodrębnionymi własnościami mieszkań w danym budynku stanowi tzw. **wspólnotę mieszkaniową (po wejściu w życie ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych zostały ustanowione odrębne własności niektórych lokali mieszkalnych na rzecz osób fizycznych)**.

Do kategorii tej należy także kwalifikować budynki będące dawniej własnością PGR-ów (zaliczane uprzednio do zasobów mieszkaniowych zakładów pracy), które to budynki po likwidacji PGR-ów zostały przejęte w zasób Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa, po czym część mieszkań w tych budynkach została sprzedana przez Agencję osobom fizycznym, a pozostałe są jeszcze w zasobie Agencji (czyli są własnością Skarbu Państwa).

Budynki stanowiące współwłasność bez wyodrębnionych własności lokali mieszkalnych –

kategoria ta dotyczy budynków, które stanowią nieruchomości wspólne, ale na poszczególne mieszkania w budynku **nie zostały ustanowione odrębne własności**, tzn. poszczególni współwłaściciele nie mają założonej na swoje nazwisko odrębnej księgi wieczystej, lecz istnieje tylko jedna księga na cały budynek, w której jedynie określony jest (w procentach lub w ułamkach) udział poszczególnych współwłaścicieli budynku.

Rok (okres) budowy budynku – rok oddania budynku do użytku

Za rok wzniesienia budynku przyjęto rok, w którym budowa została zakończona, tzn. budynek został oddany do użytku. Jeżeli oddawany był do użytku częściami (klatkami, skrzydłami) przyjęto rok oddania do użytku ostatniej części budynku. Dla budynków zrekonstruowanych po całkowitym zniszczeniu przyjęto rok zakończenia rekonstrukcji.

Instalacja w budynku

Spisywano instalacje czynne i chwilowo nieczynne oraz takie, które faktycznie już zostały zamontowane w budynku, ale nie dokonano jeszcze podłączeń budynku do sieci. Nie spisywano instalacji nieczynnej dłużej niż rok.

Występujące w budynku instalacje wykazane są w podziale z/do sieci i lokalne.

Wodociąg. Za budynek wyposażony w wodociąg uznano taki, w którym instalacja wodociągowa doprowadzona była do wszystkich, bądź niektórych mieszkań w budynku, jak i taki, gdy w żadnym mieszkaniu nie było kranu z wodą, ale usytuowany jest on wewnątrz budynku, np. na korytarzu.

Przez wodociąg z sieci rozumiano układ połączonych ze sobą przewodów przeznaczonych do przesyłu wody między ujęciem a odbiorcą. W skład sieci wodociągowej wchodzi: przewody magistralne, przewody rozdzielcze i połączenia domowe zwane przyłączami.

Przez wodociąg lokalny rozumiano układ, gdy wodociąg doprowadza wodę do jednego lub kilku budynków sąsiednich ze źródła ujęcia wody (przydomowej studni głębinowej), poprzez zestaw hydroforowy składający się z pompy, zbiornika wodno-powietrznego (hydrofora) i przełącznika

ciśnieniowego. Zadaniem zestawu jest zapewnienie odpowiedniego, stabilnego ciśnienia w domowej instalacji wodociągowej.

Kanalizacja. Za budynek wyposażony w kanalizację należy uznać taki, wewnątrz którego – w obrębie mieszkań bądź w korytarzu – znajduje się instalacja, do której podłączone są takie urządzenia jak: zlew, ustęp, umywalka, wanna, umożliwiająca odprowadzenie nieczystości i zużytej wody (tzw. ścieków) do odbiorników.

Przez sieć kanalizacyjną rozumiano układ połączonych ze sobą przewodów, które służą do odprowadzenia ścieków sanitarnych i wód deszczowych z budynków do oczyszczalni ścieków. Przewody te, w zależności od wielkości i funkcji zwane są kolektorami, kanałami głównymi, kanałami bocznymi i przyłączami domowymi (przykanalikami).

Przez kanalizację lokalną rozumiano kanalizację dla jednego, kilku, bądź kilkunastu gospodarstw domowych, zamieszkujących w jednym bądź kilku budynkach. Zebrane razem ścieki są odprowadzane w jedno miejsce, w którym znajduje się osiedlowa oczyszczalnia. W niej unieszkodliwia się ścieki i następnie odprowadza do gruntu bądź ciekę wodnego.

Centralne ogrzewanie

Informacje o wyposażeniu budynku w centralne ogrzewanie uzyskane zostały w sposób pośredni, tzn. na podstawie informacji o sposobie ogrzewania mieszkania. Na tej podstawie ustalono czy budynek wyposażony jest w centralne ogrzewanie z sieci, centralne ogrzewanie indywidualne bądź nie ma centralnego ogrzewania w budynku.

Za budynek wyposażony w centralne ogrzewanie uznano taki, w którym instalacja doprowadzająca ciepło (gorącą wodę, parę wodną, gorące powietrze) z centralnego źródła jego wytwarzania do poszczególnych pomieszczeń w mieszkaniu. Wyróżniono w spisie:

- **centralne ogrzewanie z sieci** – ciepło doprowadzane jest z elektrociepłowni, ciepłowni lub lokalnej kotłowni (np. spółdzielczej) obsługującej więcej niż 1 budynek,
- **centralne ogrzewanie zbiorowe ze źródła ciepła zasilającego jeden budynek wielomieszkaniowy**,
- **centralne ogrzewanie indywidualne** uznano, gdy źródło wytwarzania ciepła znajduje się w budynku jednorodzinym (piec do c.o. zainstalowany jest we własnej kotłowni lub w innym pomieszczeniu, np. w piwnicy, bądź też zainstalowane jest elektryczne ogrzewanie podłogowe) bądź też źródło ciepła znajduje się w obrębie mieszkania zlokalizowanego w budynku wielorodzinnym (tzw. instalacja etażowa), np. piec do c.o. zainstalowany jest w kuchni, w łazience.

Przyjęto, że jeżeli mieszkańcy stosowali kilka sposobów ogrzewania przyjmowano sposób przeważający, tj. obejmujący większą powierzchnię mieszkania lub stosowany przez dłuższy okres grzewczy.

Gaz z sieci

Informacje o wyposażeniu budynków w gaz z sieci uzyskano podobnie jak informacje o wyposażeniu budynku w centralne ogrzewanie, w sposób pośredni wykorzystując informacje o wyposażeniu mieszkania w gaz.

Za wyposażony w gaz z sieci uznano budynek, gdy gaz z sieci dostarczany do mieszkań z wykorzystaniem sieci gazowej tj. gazociągów wraz ze stacjami gazowymi, układami pomiarowymi,

tłoczniami gazu, magazynami gazu, połączonymi i współpracującymi ze sobą, służącymi do przesyłania i dystrybucji paliw gazowych oraz należącymi do przedsiębiorstwa gazowniczego.

Mieszkanie

Mieszkanie jest to lokal składający się z jednej lub kilku izb, łącznie z pomieszczeniami pomocniczymi, wybudowany lub przebudowany do celów mieszkalnych, konstrukcyjnie wydzielony (trwałymi ścianami) w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź z ulicy, podwórza lub ogrodu.

Przez pomieszczenie pomocnicze należało rozumieć: przedpokój, hol, łazienkę, ustęp, garderobę, spiżarnię, schowek i inne pomieszczenia znajdujące się w obrębie mieszkania, służące mieszkalnym i gospodarczym potrzebom mieszkańców.

W przypadku wieloizbowego lokalu lub domu indywidualnego (jednorodzinne), w którym zamieszkiwało 2 lub więcej odrębnych gospodarstw domowych, zajmujących wyłącznie dla siebie odrębne izby i inne pomieszczenia, obowiązywała zasada, że jeśli w obrębie tego lokalu lub domu znajdowało się przynajmniej jedno pomieszczenie, takie jak: kuchnia, łazienka lub ustęp, użytkowane wspólnie przez te gospodarstwa, to taki lokal (dom) stanowił jedno mieszkanie. Jeżeli nie zachodził przypadek wspólnego użytkowania wymienionych pomieszczeń, to zespoły pomieszczeń zajmowanych przez poszczególne gospodarstwa uznano za odrębne mieszkania.

Mieszkanie zamieszkane stale

Za mieszkanie zamieszkane stale uznano takie, w którym spisano jedną lub więcej osób i co najmniej jedną z tych osób uznano za faktycznie stale zamieszkałą. Za mieszkanie **zamieszkane czasowo** uznano takie, w którym spisano jedną lub więcej osób, ale żadna z tych osób nie została uznana za mieszkańca faktycznie stale zamieszkałego na danym terenie.

Powierzchnia użytkowa mieszkania

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to suma powierzchni wszystkich pomieszczeń znajdujących się w obrębie mieszkania, a w szczególności: pokoi, kuchni (z oknem i bez okna), alkow, spiżarni, przedpokoi, holi, łazienek, ubikacji, obudowanej werandy lub ganku oraz innych pomieszczeń służących mieszkalnym lub gospodarczym potrzebom mieszkańców lokalu, bez względu na ich przeznaczenie i sposób użytkowania.

W powierzchni użytkowej mieszkania **uwzględniono również powierzchnię pokoi wykorzystywanych wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej, a także powierzchnię innych pomieszczeń wykorzystywanych do tej działalności**, jeżeli nie prowadzi do nich oddzielne wejście z ulicy, podwórza lub ogólnodostępnego korytarza.

Nie zaliczono do powierzchni użytkowej mieszkania powierzchni: balkonów, tarasów i loggii, antresol, szaf i schowków w ścianach, pralni, suszarni, strychów, piwnic i komórek przeznaczonych na przechowywanie opału oraz powierzchni garaży.

W budynkach typu wiejskiego do powierzchni użytkowej mieszkania z reguły wlicza się **powierzchnię sieni**. Nie uznaje się sieni za część składową mieszkania i nie wlicza się jej powierzchni do powierzchni użytkowej mieszkania tylko wówczas, gdy:

- sień łączyła część mieszkalną budynku z częścią inwentarską lub gospodarską,
- oprócz sieni znajduje się na tej samej kondygnacji przedpokój,

- w budynku znajdowało się więcej niż jedno mieszkanie, a sień użytkowana była wspólnie jako ogólnodostępny korytarz.
- 1. Powierzchnię pod schodami znajdującymi się w budynku indywidualnym zaliczono do powierzchni użytkowej mieszkania, gdy w budynku znajdowało się tylko 1 mieszkanie, nie wlicza się zaś, gdy w budynku znajdują się 2 lub więcej mieszkań; schody i powierzchnię pod nimi uznano za część ogólnie komunikacyjną.
- 2. W budynkach jednorodzinnych będących w budowie, ale już w części zamieszkałych, w powierzchni użytkowej mieszkania należy uwzględnić tylko powierzchnię izb i pomieszczeń pomocniczych wykończonych.
- 3. Powierzchnię pokoi i innych pomieszczeń wbudowanych w konstrukcję pochylego dachu, zgodnie z Polską Normą ustalono następująco:
  - powierzchnię pomieszczeń lub ich części o wysokości w świetle większej (lub równej) niż 2,20 m zaliczono w 100%,
  - powierzchnię pomieszczeń lub ich części o wysokości od 1,40 do 2,19 m zaliczono w 50%,
  - powierzchnię pomieszczeń lub ich części o wysokości mniejszej niż 1,40 m pominięto całkowicie.

Za **izbę** uznano pomieszczenie w mieszkaniu oddzielone od innych pomieszczeń stałymi ścianami sięgającymi od podłogi do sufitu, z **bezpośrednim oświetleniem dziennym i o powierzchni nie mniejszej niż 4 m²**. Izbami są pokoje oraz kuchnie spełniające powyższe kryteria. Inne pomieszczenia w mieszkaniu, takie jak: przedpokój, hol, łazienka, ubikacja, spiżarnia, schowek, garderoba, alkowa, obudowana weranda, ganek, są pomieszczeniami pomocniczymi i nie uznaje się ich za izby.

Uwagi do tablic

W tablicach, w których wykazano zasoby w budynkach stanowiących nieruchomości wspólne w podziale według podmiotów posiadających wyodrębnione lokale mieszkalne i liczby mieszkań w budynku zdarzają się przypadki, że niektóre budynki zostały zakwalifikowane do innej kategorii niż wynikało to z liczby lokali mieszkalnych.

Dotyczyło to małych 1-2 mieszkaniowych budynków, w których oprócz lokali mieszkalnych znajdował się lokal użytkowy należący do innego podmiotu niż lokal mieszkalny.

KOMENTARZ ANALITYCZNY

1. Liczba budynków i ich rodzaje

Według wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 r. w województwie kujawsko-pomorskim zlokalizowanych było 281,6 tys. budynków, w których znajdowało się co najmniej 1 mieszkanie. W stosunku do 2002 r. liczba budynków z mieszkaniami wzrosła o 12,7%, w tym w miastach o 13,8%, a na wsiach o 12,1%.

Tabl. 1. **Budynki według rodzaju w latach 2002 i 2011**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Z tego budynki:							
		zamiesz- miesz- kane	w tym:				niemiesz- miesz- kalne	nieza- miesz- kane	
			miesz- kalne	z tego:		obiekty zbioro- wego zakwate- rowania			
		jednoro- dzinne		wielo- miesz- kaniowe					
w tys.									
Ogółem	2002	249,8	236,5	228,2	199,9	28,3	0,1	8,3	13,3
	2011	281,6	269,3	267,5	235,2	32,3	0,1	1,6	12,3
Miasto	2002	94,5	89,9	88,8	68,7	20,1	0,0	1,1	4,6
	2011	107,5	104,6	103,7	79,6	24,1	0,1	0,7	2,9
Wieś	2002	155,4	146,6	139,4	131,2	8,2	0,0	7,2	8,7
	2011	174,1	164,7	163,7	155,6	8,1	0,0	0,9	9,4
2002=100									
Ogółem		112,7	113,9	117,2	117,7	113,9	231,0	19,8	92,6
Miasto		113,8	116,3	116,8	115,9	120,0	189,8	66,3	64,1
Wieś		112,1	112,4	117,5	118,6	99,1	455,6	12,8	107,4

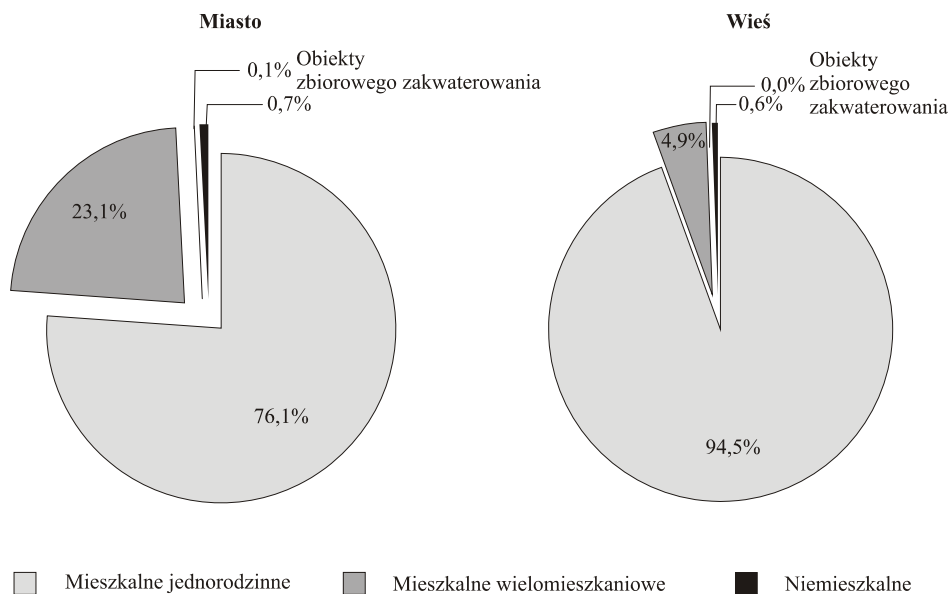
Spośród budynków objętych spisem, 269,3 tys. stanowiły budynki zamieszkane. Były to zarówno budynki mieszkalne, jak i budynki obiektów zbiorowego zakwaterowania lub budynki niemieszkalne, tj. takie, które więcej niż połowie zajęte były na cele inne niż mieszkalne (szkoły, sklepy, biura itp.). W miastach znajdowało się 104,6 tys. budynków zamieszkałych, a na wsiach 164,7 tys.

Liczba budynków zamieszkałych w porównaniu z poprzednim spisem zwiększyła się o 13,9%. W miastach odnotowano wzrost o 16,3%. W większym stopniu decydował o nim wzrost budynków wielomieszkaniowych (o 20,0%) niż jednorodzinnych (wzrost o 15,9%). Na wsiach liczba budynków zamieszkałych wzrosła o 12,4%. Wynikało to głównie z przyrostu liczby budynków jednorodzinnych (o 18,6%), przy jednoczesnym niewielkim, ale spadku liczby budynków wielomieszkaniowych (o 0,9%).

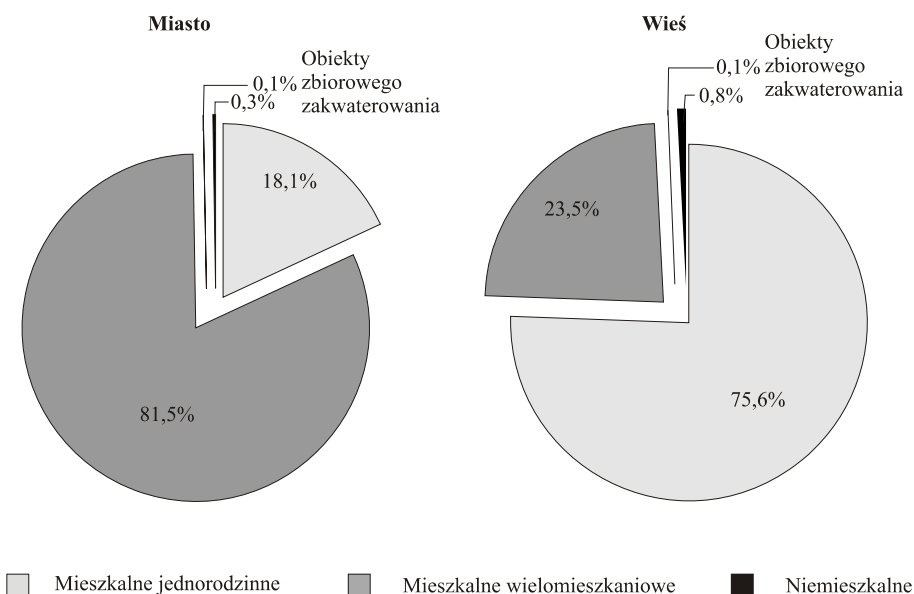
W zabudowie mieszkalnej dominowały budynki jednorodzinne. W miastach stanowiły one 76,1% budynków zamieszkałych, a na wsiach – 94,5%. Przeważająca część mieszkań zlokalizowana

była jednak w budynkach wielomieszkaniowych. W budynkach tych mieściło się 81,5% mieszkań w miastach i 23,5% mieszkań na wsiach.

BUDYNKI ZAMIESZKANE WEDŁUG RODZAJU BUDYNKU W 2011 R.

MIESZKANIA W BUDYNKACH ZAMIESZKANYCH WEDŁUG RODZAJU BUDYNKU W 2011 R.

W budynkach zamieszkałych znajdowało się 692,6 tys. mieszkań (zamieszkałych i niezamieszkałych), z których 689,0 tys. zlokalizowanych było w budynkach mieszkalnych. W miastach w budynkach mieszkalnych znajdowało się 473,8 tys. mieszkań, podczas gdy na wsiach 215,3 tys.

Zamieszkane budynki

W porównaniu z 2002 r. liczba mieszkań w zamieszkałych budynkach mieszkalnych wzrosła o 8,8%, przy czym w miastach wzrost ten wyniósł 7,8%, a na wsiach – 11,1%.

Tabl. 2. Mieszkania w budynkach zamieszkałych według rodzaju w latach 2002 i 2011

WYSZCZEGÓLNIENIE	Mieszkania ^a w budynkach zamieszka- nych	W tym w budynkach:				
		mieszkal- nych	z tego:		objektach zbiorowego zakwatero- wania	niemiesz- kalnych
			jedno- rodzinnych	wielomiesz- kaniowych		
w tys.						
Ogółem 2002	643,2	633,4	221,2	412,2	0,1	9,7
2011	692,6	689,0	250,4	438,6	0,4	3,0
Miasto 2002	441,4	439,6	77,9	361,7	0,1	1,7
2011	475,5	473,8	86,2	387,5	0,4	1,3
Wieś 2002	201,8	193,8	143,3	50,5	0,0	8,0
2011	217,1	215,3	164,2	51,1	0,1	1,7
2002=100						
Ogółem	107,7	108,8	113,2	106,4	316,2	31,4
Miasto	107,7	107,8	110,7	107,1	318,2	79,0
Wieś	107,6	111,1	114,6	101,1	309,4	21,5

^a Dotyczy mieszkań zamieszkałych i niezamieszkałych.

Według stanu na dzień 31 marca 2011 r. w budynkach zamieszkałych znajdowało się 668,1 tys. mieszkań zamieszkałych stale. Mieszkało w nich około 2,0 mln osób, w tym 8,9 tys. w budynkach obiektów zbiorowego zakwaterowania lub budynkach niemieszkalnych. W miastach 76,2% populacji mieszkało w budynkach wielomieszkaniowych, podczas gdy na wsiach 79,9% mieszkańców zajmowało mieszkania w budynkach jednorodzinnych.

Tabl. 3. Mieszkania zamieszkane^a i ludność w budynkach zamieszkałych według rodzaju w 2011 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Mieszkania zamieszkane ^a w budynkach zamieszka- nych	W tym w budynkach:				
		mieszkal- nych	z tego:		objektach zbiorowe- go zakwa- terowania	niemiesz- kalnych
			jedno- rodzinnych	wielomiesz- kaniowych		
w tys.						
Mieszkania						
Ogółem	671,4	668,1	248,2	419,9	0,4	2,8
Miasto	458,9	457,3	85,5	371,8	0,3	1,2
Wieś	212,5	210,8	162,7	48,1	0,1	1,6
Ludność						
Ogółem	2076,8	2067,7	949,8	1117,8	1,2	7,7
Miasto	1258,7	1255,0	296,3	958,8	0,8	2,7
Wieś	818,1	812,6	653,6	159,1	0,4	4,9

^a Mieszkania zamieszkane stale.

2. Wiek budynków

W 2011 r. budynków najstarszych, czyli wybudowanych przed 1918 r., było ponad 30,6 tys. Stanowiły one 11,4% ogółu budynków mieszkalnych zamieszkanymi. Znajdowało się w nich ok. 93,7 tys. mieszkań, tj. 13,6% ogółu mieszkań.

Tabl. 4. **Budynki mieszkalne według roku budowy budynku w latach 2002^a i 2011**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem w tys.	Wybudowane w latach:								Będące w budowie	O nieustalonej informacji
		przed 1918	1918-1944	1945-1970	1971-1978	1979-1988	1989-2002	2003-2007	2008-2011		
		w % ogółu zamieszkanymi budynków mieszkalnych									
Ogółem	2002 223,4	14,5	13,9	29,6	14,8	15,6	11,7	x	x	x	x
	2011 267,5	11,4	11,1	25,4	12,0	13,0	10,9	5,7	3,9	0,4	6,0
Miasto	2002 86,8	15,1	13,3	25,1	14,4	17,4	14,6	x	x	x	x
	2011 103,7	12,1	10,6	21,3	12,1	14,9	14,1	5,7	3,2	0,3	5,6
Wieś	2002 136,6	14,1	14,2	32,4	15,0	14,4	9,9	x	x	x	x
	2011 163,7	11,0	11,5	28,0	12,0	11,9	8,9	5,7	4,3	0,5	6,2
2002=100											
Ogółem	119,8	94,8	96,1	102,9	97,3	100,4	111,6	x	x	x	x
Miasto	119,6	96,0	94,7	101,4	100,3	102,3	115,8	x	x	x	x
Wieś	119,9	94,0	96,9	103,7	95,6	98,9	107,6	x	x	x	x

^a Nie uwzględniono budynków w budowie.

Budynki wzniesione po II wojnie światowej stanowią 71,0% ogółu budynków mieszkalnych zamieszkanymi. W miastach odsetek ten wyniósł 71,4%, a na wsiach – 70,8%. Mieszkania zlokalizowane w budynkach powojennych stanowiły 74,8% ogółu mieszkań.

W okresie międzypisowym liczba budynków mieszkalnych wzrosła o 44,1 tys., a mieszkań w tych budynkach o 63,6 tys.

W porównaniu z poprzednim spisem liczba budynków mieszkalnych wybudowanych w latach 1989-2002 wzrosła o ponad 3,0 tys. Równocześnie liczba mieszkań w budynkach z tego okresu zwiększyła się o 5,7 tys.

W latach 2003-2011 do użytku oddano 25,7 tys. budynków mieszkalnych, a 1,2 tys. było jeszcze w budowie. Liczba mieszkań w nowych budynkach, tj. oddanych do użytku po 2002 r. wyniosła 45,4 tys.

Odnotowano spadek liczby budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1989 r. (o ok. 1,7 tys.).

Tabl. 5. Mieszkania w budynkach mieszkalnych według roku budowy budynku w latach 2002^a i 2011

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem w tys.	Wybudowane w latach:								Będące w budowie	O nieustalonej informacji
		przed 1918	1918-1944	1945-1970	1971-1978	1979-1988	1989-2002	2003-2007	2008-2011		
		w % ogółu zamieszkaných budynków mieszkalnych									
Ogółem 2002	625,4	15,4	9,6	24,1	18,7	19,2	13,0	x	x	x	x
2011	689,0	13,6	8,4	22,1	16,2	17,2	12,7	3,8	2,8	0,2	3,0
Miasto 2002	435,1	15,1	7,7	21,5	19,9	20,9	15,0	x	x	x	x
2011	473,8	13,9	7,0	20,0	17,6	19,0	14,7	3,4	2,5	0,1	2,0
Wieś 2002	190,4	16,0	14,0	29,9	16,1	15,4	8,6	x	x	x	x
2011	215,3	13,0	11,5	26,9	13,3	13,3	8,2	4,8	3,4	0,4	5,2
2002=100											
Ogółem	110,2	97,6	96,0	101,3	95,6	98,7	107,0	x	x	x	x
Miasto	108,9	100,2	98,4	101,0	96,3	98,9	107,0	x	x	x	x
Wieś	113,1	92,0	93,0	101,6	93,6	97,9	106,8	x	x	x	x

^a Nie uwzględniono budynków w budowie.

W miastach najwyższy odsetek budynków przedwojenných odnotowano w powiatach: grudziądzkim – 40,0% ogółu zamieszkaných budynków mieszkalnych, toruńskim – 34,8%, chełmińskim – 33,9% i wąbrzeskim – 32,6%. Najmniej budynków oddanych do użytku przed 1945 r. odnotowano w powiecie: rypińskim – 14,7%, aleksandrowskim – 16,6%, lipnowskim i mieście Toruń – po 17,1% i powiecie brodnickim – 17,2%.

Na wsiach najwyższy odsetek budynków przedwojenných odnotowano w powiatach: sępoleńskim – 41,3%, wąbrzeskim – 41,0% oraz żnińskim – 37,3%. Najniższy odsetek budynków wybudowanych przed 1945 r. występował na wsiach w powiatach: aleksandrowskim – 10,6%, lipnowskim – 11,6%, rypińskim – 12,3% i toruńskim – 12,9%.

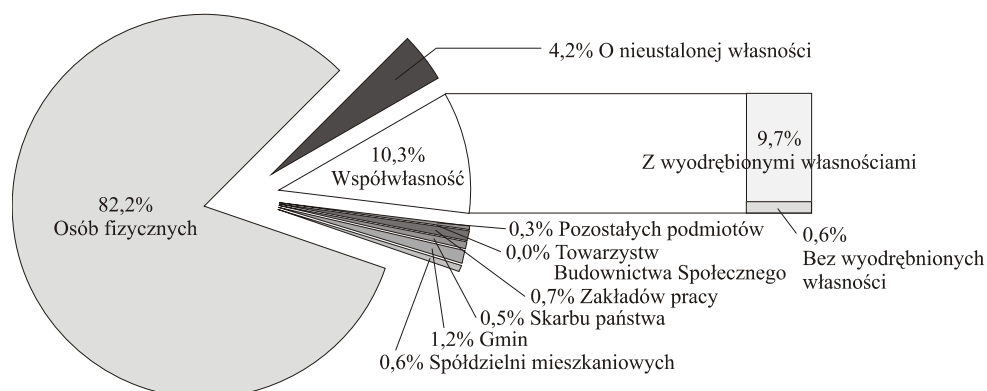
W miastach budynki najnowsze, tj. wybudowane po 2002 r. i w budowie, stanowiły najwyższy udział w powiatach: bydgoskim – 16,5%, brodnickim – 13,7% i inowrocławskim – 11,6%, zaś najniższy odsetek występował w mieście Bydgoszcz – 5,7% oraz w powiatach grudziądzkim – 5,9% i radziejowskim – 6,3%.

Na wsiach najwięcej budynków wybudowanych po 2002 r. i będących w budowie w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych zamieszkaných na tym terenie odnotowano w powiatach: bydgoskim – 27,0% i toruńskim – 20,3%. Z kolei najmniej tych budynków na wsiach wystąpiło w powiatach: radziejowskim – 3,7%, sępoleńskim – 4,3% i rypińskim – 4,7%.

3. Własność budynków mieszkalnych

W 2011 r. najwięcej budynków należało do **osób fizycznych** (82,1% całkowitej liczby zamieszkałych budynków mieszkalnych). Osoby te były właścicielami ponad 219,5 tys. budynków mieszkalnych z ok. 281,4 tys. mieszkań. W miastach we władaniu osób fizycznych znajdowało się ok. 76,6 tys. budynków mieszkalnych z 120,8 tys. mieszkań. Budynki te stanowiły 73,9% ogółu zamieszkałych budynków mieszkalnych w miastach. Na wsiach osoby fizyczne dysponowały ok. 142,9 tys. budynków mieszkalnych, w których zlokalizowanych było 160,6 tys. mieszkań. Odsetek budynków mieszkalnych należących do osób fizycznych na wsiach był wyższy niż w miastach i wyniósł 87,3%.

STRUKTURA BUDYNKÓW MIESZKALNYCH ZAMIESZKANYCH WEDŁUG FORM WŁASNOŚCI BUDYNKU W 2011 R.

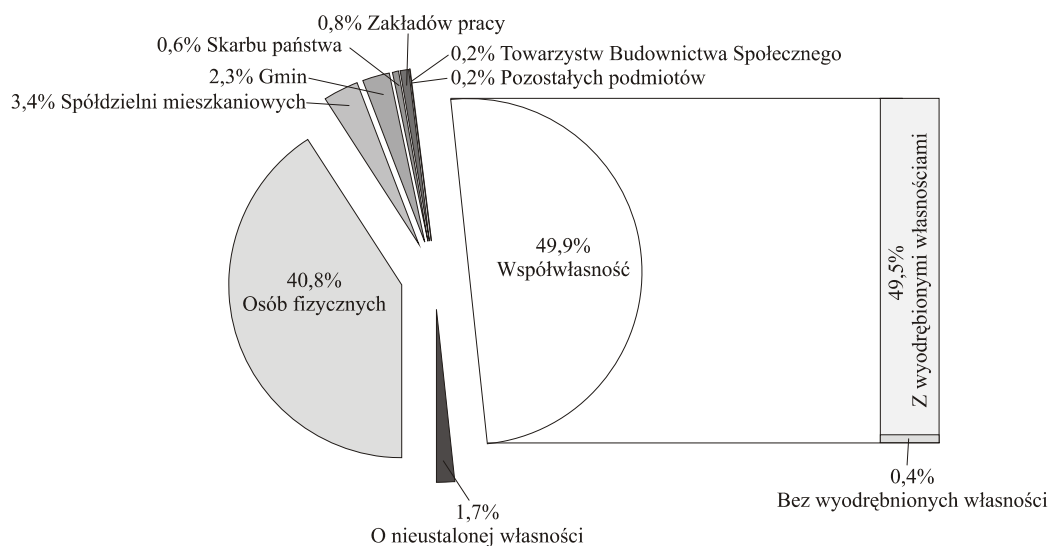

Drugą pozycję pod względem udziału w liczbie budynków mieszkalnych zajmowały zasoby stanowiące **współwłasność z wyodrębnionymi własnościami lokali mieszkalnych** (9,7%). W 2011 r. liczba budynków mieszkalnych tego rodzaju własności wyniosła 25,9 tys. Zlokalizowanych było w nich 340,9 tys. mieszkań. W miastach znajdowało się 17,4 tys. budynków stanowiących współwłasność z wyodrębnionymi własnościami lokali mieszkalnych. Mieściło się w nich 307,1 tys. mieszkań. Budynki te stanowiły 16,8% budynków mieszkalnych w miastach, a mieszkania w tych budynkach – 64,8% ogółu mieszkań. Na wsiach znajdowało się ok. 8,5 tys. budynków stanowiących współwłasność z wyodrębnionymi własnościami lokali mieszkalnych (5,2% ogółu budynków mieszkalnych zamieszkałych). W budynkach z tą formą własności usytuowanych było prawie 33,9 tys. mieszkań. Stanowiły one 15,7% ogólnej liczby mieszkań w zamieszkałych budynkach mieszkalnych na wsiach.

W województwie kujawsko-pomorskim wśród budynków mieszkalnych stanowiących współwłasność z wyodrębnionymi własnościami lokali mieszkalnych 13,4 tys. budynków należało tylko do osób fizycznych. Znajdowało się w nich 68,9 tys. mieszkań. W 2011 r. 6,4 tys. budynków stanowiło współwłasność osób fizycznych i innych podmiotów, w tym w szczególności spółdzielni mieszkani-

wych lub gmin. W budynkach z odrębną własnością lokali znajdowało się łącznie 129,5 tys. mieszkań należących do osób fizycznych.

STRUKTURA MIESZKAŃ W BUDYNKACH MIESZKALNYCH ZAMIESZKANYCH WEDŁUG FORM WŁASNOŚCI BUDYNKU W 2011 R.

Tabl. 6. **Zamieszkanie budynki mieszkalne i mieszkania w zamieszkanym budynkach mieszkalnych w 2011 r.**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem ^a	W tym stanowiące								
		własność							współwłasność	
		osób fizycznych	spółdzielni mieszkaniowych	gmin	Skarbu Państwa	zakładów pracy	TBS-ów	pozostałych podmiotów	z wyodrębnionymi własnościami lokali mieszkalnych	bez wyodrębnionych własności lokali mieszkalnych
		w tys.								
Budynki										
Ogółem	267,5	219,5	1,6	3,2	1,4	1,8	0,1	0,8	25,9	1,7
Miasto	103,7	76,6	1,3	2,0	0,2	0,6	0,1	0,3	17,4	1,4
Wieś	163,7	142,9	0,3	1,2	1,2	1,3	0,0	0,5	8,5	0,3
Mieszkania										
Ogółem	689,0	281,4	23,2	15,9	4,0	5,7	1,7	1,6	340,9	2,7
Miasto	473,8	120,8	21,2	11,8	1,1	2,7	1,6	0,9	307,1	2,3
Wieś	215,3	160,6	2,0	4,1	2,9	3,1	0,1	0,7	33,9	0,4

^a Łącznie z budynkami o niustalanej formie własności.

W 2011 r. zasoby spółdzielni mieszkaniowych obejmowały 1,6 tys. budynków mieszkalnych z 23,2 tys. mieszkań.

Prawie 3,2 tys. budynków mieszkalnych w których zlokalizowanych było ponad 15,9 tys. mieszkań było własnością gmin. W 2011 r. 1,7 tys. zamieszkanymi budynkami mieszkalnymi stanowiło współwłasność bez wyodrębnionych własności lokali. Znajdowało się w nich 2,7 tys. mieszkań. W 2011 r. w gestii zakładów pracy było 1,8 tys. budynków, w których usytuowanych było prawie 5,7 tys. mieszkań. Do Skarbu Państwa należało 1,4 tys. budynków mieszkalnych, co stanowiło 0,5% zamieszkanymi budynkami mieszkalnymi. W budynkach Skarbu Państwa znajdowało się 4,0 tys. mieszkań.

Tabl. 7. **Mieszkania w budynkach mieszkalnych zamieszkanymi stanowiących współwłasność z wyodrębnionymi własnościami lokali mieszkalnych w 2011 r.**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Budynki	Mieszkania		
		ogółem	w tym stanowiące własność osób fizycznych	
	w tys.			w % ogółu
Ogółem	25,9	340,9	129,5	38,0
z tego stanowiące własność:				
Tylko osób fizycznych	13,4	68,9	68,9	100,0
Osób fizycznych i spółdzielni mieszkaniowych	1,8	67,9	27,2	40,1
Osób fizycznych i gmin	2,2	34,2	14,8	43,3
Osób fizycznych i zakładów pracy	0,5	5,9	3,9	66,9
Osób fizycznych i pozostałych podmiotów	1,9	27,2	14,7	54,1
Pozostałych podmiotów	6,1	136,9	–	x

Na moment spisu 2011 w zasobach towarzystw budownictwa społecznego (TBS) pozostawało 0,1 tys. budynków, w których zlokalizowanych było ok. 1,7 tys. mieszkań.

W 2011 r. ok. 0,8 tys. budynków mieszkalnych stanowiło własność **innych podmiotów**.

4. Wielkość budynków

W województwie kujawsko-pomorskim przeciętna liczba mieszkań przypadająca na 1 budynek mieszkalny w 2011 r. wyniosła 2,58 wobec 2,78 w 2002 r. W przypadku budynków jednorodzinnych wskaźnik ten w 2011 r. wyniósł 1,06, natomiast w 2002 r. 1,11. W miastach przeciętnie na 1 budynek jednorodzinny przypadało 1,08 mieszkania przy 1,06 na terenach wiejskich. Nieco większe zmiany w przeciętnej liczbie mieszkań przypadających na 1 budynek odnotowano w budynkach wielomieszkaniowych. W 2011 r. na 1 budynek wielomieszkaniowy przypadało przeciętnie 13,59 mieszkań wobec 14,56 w 2002 r. W stosunku do stanu w 2002 r. zmniejszyła się przeciętna liczba mieszkań przypadających na 1 budynek wielomieszkaniowy w miastach (z 18,00 w 2002 r. do 16,07

w 2011 r.), natomiast na wsiach nastąpił nieznaczny wzrost tego wskaźnika (z 6,14 w 2002 r. na 6,27 w 2011 r.).

Tabl. 8. **Przeciętna liczba mieszkań w budynkach mieszkalnych w latach 2002 i 2011**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym budynki:	
		jednorodzinne	wielomieszkaniowe
Ogółem 2002	2,78	1,11	14,56
..... 2011	2,58	1,06	13,59
Miasto 2002	4,95	1,13	18,00
..... 2011	4,57	1,08	16,07
Wieś 2002	1,39	1,09	6,14
..... 2011	1,31	1,06	6,27

W 2011 r. przeciętna powierzchnia użytkowa wszystkich mieszkań w budynkach mieszkalnych wyniosła niemal 180 m². W miastach budynki mieszkalne były przeciętnie o około 165 m² większe niż na wsiach.

W miastach w budynkach wielomieszkaniowych łączna przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań liczyła ok. 806 m², podczas gdy na wsiach – 325 m². W budynkach jednorodzinnych zlokalizowanych w miastach przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań w 2011 r. wynosiła ok. 114 m², natomiast na wsiach ok. 104 m².

Tabl. 9. **Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań w budynkach mieszkalnych^a w 2011 r.**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym budynki:	
		jednorodzinne	wielomieszkaniowe
w m ²			
Ogółem	179,93	107,49	684,38
Miasto	280,86	114,19	806,35
Wieś	115,54	104,06	324,53

^a Dotyczy powierzchni użytkowej wszystkich mieszkań o ustalonej powierzchni w budynku.

W województwie kujawsko-pomorskim wśród budynków jednorodzinnych dominowały budynki z jednym mieszkaniem. Ich liczba stanowiła nieco ponad 93% ogółu budynków jednorodzinnych. Nieznacznie większy udział jednomieszkaniowych budynków w populacji budynków jednorodzinnych zaobserwowano na obszarach wiejskich (94,5%).

W przypadku budynków wielomieszkaniowych w województwie kujawsko-pomorskim zróżnicowanie w przekroju miasto-wieś było bardziej znaczące. Na wsiach najczęściej występowały budynki z 3 lub 4 mieszkaniami. Stanowiły one ponad połowę populacji budynków wielomieszkaniowych na wsiach. Tymczasem w miastach udział tych budynków wyniósł nieco ponad 23%. Dominowały natomiast budynki z liczbą mieszkań od 5 do 9 oraz budynki z liczbą mieszkań od 10 do 19. Stanowiły one odpowiednio 28,9% i 26,2% ogółu budynków wielomieszkaniowych.

Zamieszkane budynki

Tabl. 10. **Budynki mieszkalne zamieszkane według liczby mieszkań w 2011 r.**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Z tego budynki								
		jednorodzinne	z tego o liczbie mieszkań		wielomieszkania	z tego o liczbie mieszkań				
			1	2		3-4	5-9	10-19	20-49	50 i więcej
w tys.										
Ogółem	267,5	235,2	220,0	15,2	32,3	10,1	9,6	7,3	3,5	1,8
Miasto	103,7	79,6	73,0	6,6	24,1	5,7	7,0	6,3	3,4	1,8
Wieś	163,7	155,6	147,0	8,6	8,1	4,4	2,7	1,0	0,1	0,0
w % ogółu										
Ogółem	100,0	87,9	82,2	5,7	12,1	3,8	3,6	2,7	1,3	0,7
	x	100,0	93,5	6,5	100,0	31,2	29,9	22,7	10,8	5,5
Miasto	100,0	76,7	70,3	6,4	23,3	5,5	6,7	6,1	3,2	1,7
	x	100,0	91,7	8,3	100,0	23,6	28,9	26,2	14,0	7,3
Wieś	100,0	95,0	89,8	5,3	5,0	2,7	1,6	0,6	0,1	0,0
	x	100,0	94,5	5,5	100,0	53,7	32,7	12,1	1,4	0,1

W miastach przeciętna liczba mieszkań w budynku mieszkalnym była zależna od wieku budynku. Najwięcej, bo prawie 6,6 mieszkania na 1 budynek mieszkalny, przypadało w budynkach wybudowanych w latach 1971-1978. Najmniejszą przeciętną liczbą mieszkań charakteryzowały się budynki wzniesione po 2002 r. i będące w budowie oraz budynki oddane do użytku w latach 1918-1944. Średnio przypadały w nich 3,0 mieszkania na 1 budynek.

Tabl. 11. **Budynki mieszkalne w miastach według liczby mieszkań i okresu wybudowania w 2011 r.**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	O liczbie mieszkań						Przeciętna liczba mieszkań
		1-2	3-4	5-9	10-19	20-49	50 i więcej	
Ogółem w tys.	103,7	79,6	5,7	7,0	6,3	3,4	1,8	4,6
w % ogółu								
w tym budynki oddane do użytku w latach:								
Przed 1918	12,1	5,8	40,1	52,3	28,8	5,1	0,1	5,2
1918-1944	10,6	8,9	30,3	23,0	8,2	1,6	0,1	3,0
1945-1970	21,3	23,1	16,2	9,1	15,7	24,2	21,1	4,3
1971-1978	12,1	13,2	4,5	1,5	11,2	14,6	30,6	6,6
1979-1988	14,9	16,3	1,9	1,5	15,3	21,5	30,9	5,8
1989-2002	14,1	15,2	2,1	6,9	15,4	22,8	13,8	4,8
Po 2002 i będące w budowie	9,2	10,7	1,8	3,8	4,4	9,2	3,3	3,0

Najwięcej budynków (jednorodzinnych) z jednym lub dwoma mieszkaniami pochodzi z okresu 1945-1970 – ponad 23% ogółu budynków jednorodzinnych.

Ponad 73% istniejących budynków mieszkalnych z liczbą mieszkań od 3 do 9 wybudowano przed 1945 r.

Wśród budynków mieszkalnych z liczbą mieszkań od 10 do 19 niemal 29% wzniesiono przed 1918 r. Najwięcej, bo ponad 24% budynków o liczbie mieszkań od 20 do 49 wybudowano w latach 1945-1970. Natomiast wśród budynków o największej liczbie mieszkań, czyli 50 i więcej, najwięcej oddano do użytku w latach 1971-1978 i 1979-1988 (odpowiednio 30,6% i 30,9%).

5. Wyposażenie budynków w instalacje techniczne

W województwie kujawsko-pomorskim w okresie od 2002 r. do 2011 r. wyposażenie zamieszkałych budynków mieszkalnych w instalacje techniczne takie jak: wodociąg, kanalizację, gaz z sieci i centralne ogrzewanie uległo poprawie. W zakresie wodociągu i kanalizacji wystąpił znaczny przyrost instalacji podłączonych do sieci, zwłaszcza na wsiach. Tym samym, zmniejszyły się dysproporcje w wyposażeniu zasobów w budynkach mieszkaniowych między miastami a wsiami. Wyjątek stanowił gaz z sieci. Mimo ponad trzykrotnego wzrostu liczby budynków z dostępem do gazu z sieci na wsiach (z 1,1 tys. w 2002 r. do 3,8 tys. w 2011 r.) nadal utrzymywał się niższy niż w miastach poziom wyposażenia w tę instalację.

Tabl. 12. **Budynki mieszkalne według stopnia wyposażenia w instalacje techniczno-sanitarne w latach 2002 i 2011**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Budynki ogółem	W tym budynki wyposażone w						
		wodociąg		kanalizację		gaz z sieci	c.o.	
		razem	w tym z sieci	razem	w tym z sieci			
w tys.								
Ogółem	2002	228,2	217,2	189,8	206,8	77,3	46,3	163,2
	2011	267,5	262,0	238,0	251,7	116,6	58,3	214,5
Miasto	2002	88,8	87,9	82,0	87,1	59,3	45,2	68,0
	2011	103,7	103,2	98,7	102,5	76,6	54,5	89,4
Wieś	2002	139,4	129,4	107,8	119,7	18,0	1,1	95,1
	2011	163,7	158,8	139,2	149,2	40,0	3,8	125,2
w % ogółu								
Ogółem	2002	100,0	95,2	83,2	90,6	33,9	20,3	71,5
	2011	100,0	98,0	89,0	94,1	43,6	21,8	80,2
Miasto	2002	100,0	98,9	92,3	98,1	66,8	50,9	76,6
	2011	100,0	99,5	95,2	98,8	73,9	52,6	86,1
Wieś	2002	100,0	92,8	77,3	85,9	12,9	0,8	68,2
	2011	100,0	97,0	85,0	91,1	24,4	2,3	76,4
2002=100								
Ogółem		117,2	120,6	125,4	121,7	150,8	125,8	131,5
Miasto		116,8	117,5	120,5	117,7	129,1	120,6	131,4
Wieś		117,5	122,7	129,1	124,6	222,4	339,0	131,6

Wśród analizowanych instalacji techniczno-sanitarnych najczęściej występującą instalacją w budynkach mieszkalnych w województwie kujawsko-pomorskim był wodociąg. Według stanu na dzień 31 marca 2011 r. w wodociąg wyposażonych było 98,0% budynków mieszkalnych zamieszka-nych, a 89,0% w wodociąg sieciowy. W miastach odsetek budynków z tą instalacją stanowił 99,5% ogółu budynków mieszkalnych (z sieci – 95,2%), zaś na wsiach 97,0% (z sieci – 85,0%). W porówna-niu z 2002 r. liczba budynków mieszkalnych w województwie kujawsko-pomorskim wyposażonych w wodociąg zwiększyła się o 20,6%. W miastach wzrost ten był niższy o 5,2 p.proc. niż na wsiach.

Większe zróżnicowanie przestrzenne w wyposażeniu budynków mieszkalnych w wodociąg sieciowy w 2011 r. wystąpiło na wsiach województwa kujawsko-pomorskiego. Najwyższy odsetek budynków mieszkalnych wyposażonych w tę instalację wystąpił na wsiach powiatu mogileńskiego (92,0%), najmniejszy natomiast na wsiach powiatu sępoleńskiego (69,9%). W miastach natomiast najwięcej, bo 99,2%, budynków mieszkalnych posiadających wodociąg sieciowy znajdowało się w powiecie grudziądzkim, najmniej zaś w mieście Toruniu (89,3%).

Tabl. 13. **Budynki mieszkalne i mieszkania w tych budynkach według stopnia wyposażenia w instalacje w 2011 r.**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem ^a	Budynki wyposażone w					Budynki bez wodociągu
		wodociąg, kanalizację i c.o.		wodociąg, kanalizację (bez c.o.)	wodociąg bez kanalizacji ^b		
		razem	w tym z gazem z sieci		razem	w tym z c.o.	
w tys.							
Budynki	267,5	212,5	52,5	39,0	10,5	1,5	5,5
Miasto	103,7	89,2	49,1	13,3	0,7	0,1	0,5
Wieś	163,7	123,3	3,5	25,7	9,8	1,4	4,9
Mieszkania	689,0	588,3	342,0	83,1	11,8	1,7	5,9
Miasto	473,8	423,7	334,9	48,5	1,0	0,2	0,6
Wieś	215,3	164,6	7,1	34,6	10,8	1,5	5,3
w % ogółu							
Budynki	100,0	79,4	19,6	14,6	3,9	0,6	2,0
Miasto	100,0	86,0	47,3	12,8	0,7	0,1	0,5
Wieś	100,0	75,3	2,1	15,7	6,0	0,8	3,0
Mieszkania	100,0	85,4	49,6	12,1	1,7	0,2	0,9
Miasto	100,0	89,4	70,7	10,2	0,2	0,0	0,1
Wieś	100,0	76,5	3,3	16,1	5,0	0,7	2,4

^a W dalszym podziale nie uwzględniono budynków o nieustalonym wyposażeniu w wymienione instalacje.
^b Z c.o. i bez c.o.

Według wyników spisu 2011 r. w kanalizację wyposażonych było 94,1% ogółu zamieszkałych budynków mieszkalnych w województwie kujawsko-pomorskim, natomiast odprowadzenie do sieci wystąpiło w 43,6% budynków. W miastach województwa znajdowało się 98,8% budynków mieszkalnych z instalacją kanalizacyjną, a 73,9% podłączonych było do sieci. Na wsiach udział budynków wyposażonych w instalację kanalizacyjną był niższy niż w miastach i wynosił 91,1% ogółu budynków mieszkalnych zamieszkałych. Podłączenie do sieci posiadało natomiast 24,4% tego rodzaju budynków. W porównaniu z 2002 r. liczba budynków mieszkalnych wyposażonych w kanalizację wzrosła o 21,7%. Na wsiach wzrost budynków mieszkalnych z tą instalacją w analizowanym okresie był o 6,9 p.proc. wyższy niż w miastach.

Stopień wyposażenia budynków mieszkalnych w kanalizację z odprowadzeniem do sieci był zróżnicowany przestrzennie. W miastach najwyższy odsetek budynków mieszkalnych z tą instalacją wystąpił powiecie grudziądzkim – 93,0% ogółu zamieszkałych budynków mieszkalnych oraz wąbrzeskim – 92,7%. Najniższy udział odnotowano natomiast w miastach powiatu sępoleńskiego – 48,6% oraz radziejowskiego – 55,4%. Na wsiach najwyższy stopień wyposażenia w kanalizację sieciową odnotowano w powiecie tucholskim i toruńskim (odpowiednio 40,0% i 39,8% budynków). Najniższy poziom wyposażenia w tę instalację był natomiast na wsiach w powiecie rypińskim oraz radziejowskim (odpowiednio 10,2% i 13,2%).

Według stanu na dzień 31 marca 2011 r. w województwie kujawsko-pomorskim do sieci gazowej podłączonych było prawie 22% budynków mieszkalnych, w tym ponad 52% w miastach i ok. 2% na wsiach. W porównaniu z 2002 r. liczba budynków wyposażonych w gaz z sieci zwiększyła się o prawie 26%. Na wsiach wzrost ten był znacznie wyższy (o 239,0%) niż w miastach (o 20,6%). W 2011 r. stopień wyposażenia budynków w gaz z sieci był znacznie wyższy w miastach niż na wsiach. W miastach województwa największy udział budynków mieszkalnych wyposażonych w tę instalację w populacji budynków mieszkalnych wystąpił w powiecie mogileńskim (75,2%), a najmniejszy w powiecie lipnowskim (zaledwie 0,1%). Na wsiach najwięcej budynków podłączonych do sieci gazowej zlokalizowanych było w powiecie bydgoskim (8,3%), najmniej zaś w powiecie brodnickim (0,01%) i rypińskim (0,02%).

W 2011 r. w województwie kujawsko-pomorskim w instalację centralnego ogrzewania wyposażonych było 80,2% budynków mieszkalnych zamieszkałych, przy czym w miastach udział ten wyniósł 86,1%, a na wsiach 76,4%. W odniesieniu do 2002 r. w 2011 r. wzrost wyposażenia w instalacje centralnego ogrzewania w omawianych budynkach wyniósł 31,5%. W miastach było to 31,4%, zaś na wsiach 31,6%. W 2011 r. wśród miast województwa kujawsko-pomorskiego największy odsetek budynków mieszkalnych z instalacją centralnego ogrzewania w populacji budynków mieszkalnych wystąpił w Toruniu i Bydgoszczy (odpowiednio 30,3% i 19,2%). Najmniejszy był zaś w miastach powiatu radziejowskiego i włocławskiego (odpowiednio 1,9% i 2,3%). Najwięcej budynków wyposażonych w instalację centralnego ogrzewania w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych było na wsiach powia-

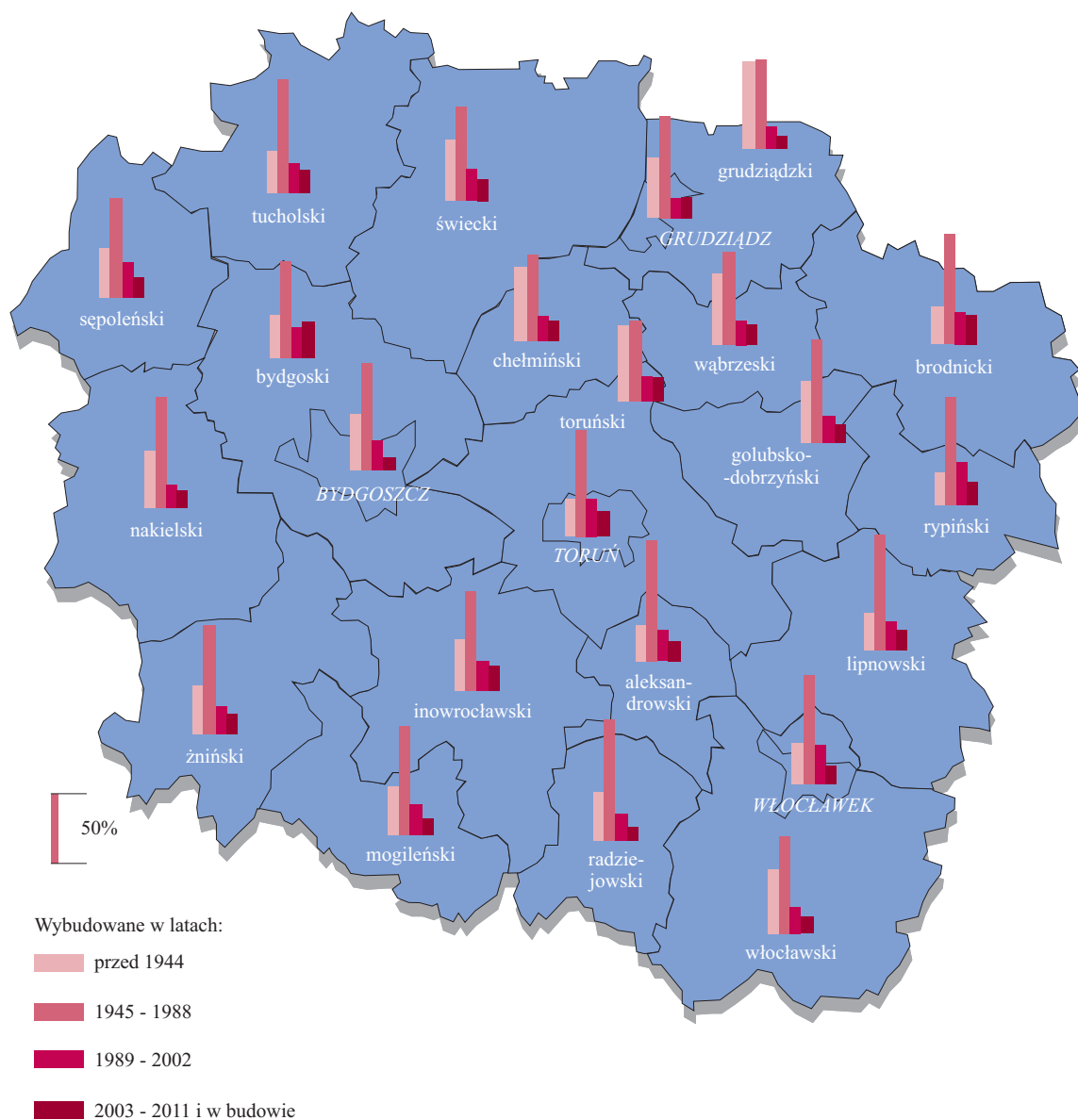
tu nakielskiego i sępoleńskiego (odpowiednio 3,3% i 3,0%), najmniej zaś powiatu aleksandrowskiego (0,5%).

W 2011 r. w trzy podstawowe instalacje, tj. wodociąg, kanalizację i centralne ogrzewanie, wyposażonych było ponad 212,5 tys. budynków mieszkalnych zamieszkałych. Stanowiły one 79,4% ogółu budynków mieszkalnych zamieszkałych. W miastach odsetek budynków z wodociągiem, kanalizacją i centralnym ogrzewaniem wyniósł 86,0%, a na wsiach 75,3%.

Wśród budynków mieszkalnych z podstawowymi instalacjami 52,5 tys. budynków posiadało dodatkowo gaz z sieci i centralne ogrzewanie (19,6% ogółu zamieszkałych budynków mieszkalnych). W miastach ponad 47% budynków mieszkalnych wyposażona była w komplet wszystkich instalacji (wraz z gazem z sieci), a na wsiach było to nieco ponad 2%.

STRUKTURA BUDYNKÓW MIESZKALNYCH WEDŁUG LAT BUDOWY W 2011 R.
(bez nieustalonej informacji o okresie budowy budynku)

Miasto

Wybudowane w latach:

przed 1944

1945 - 1988

1989 - 2002

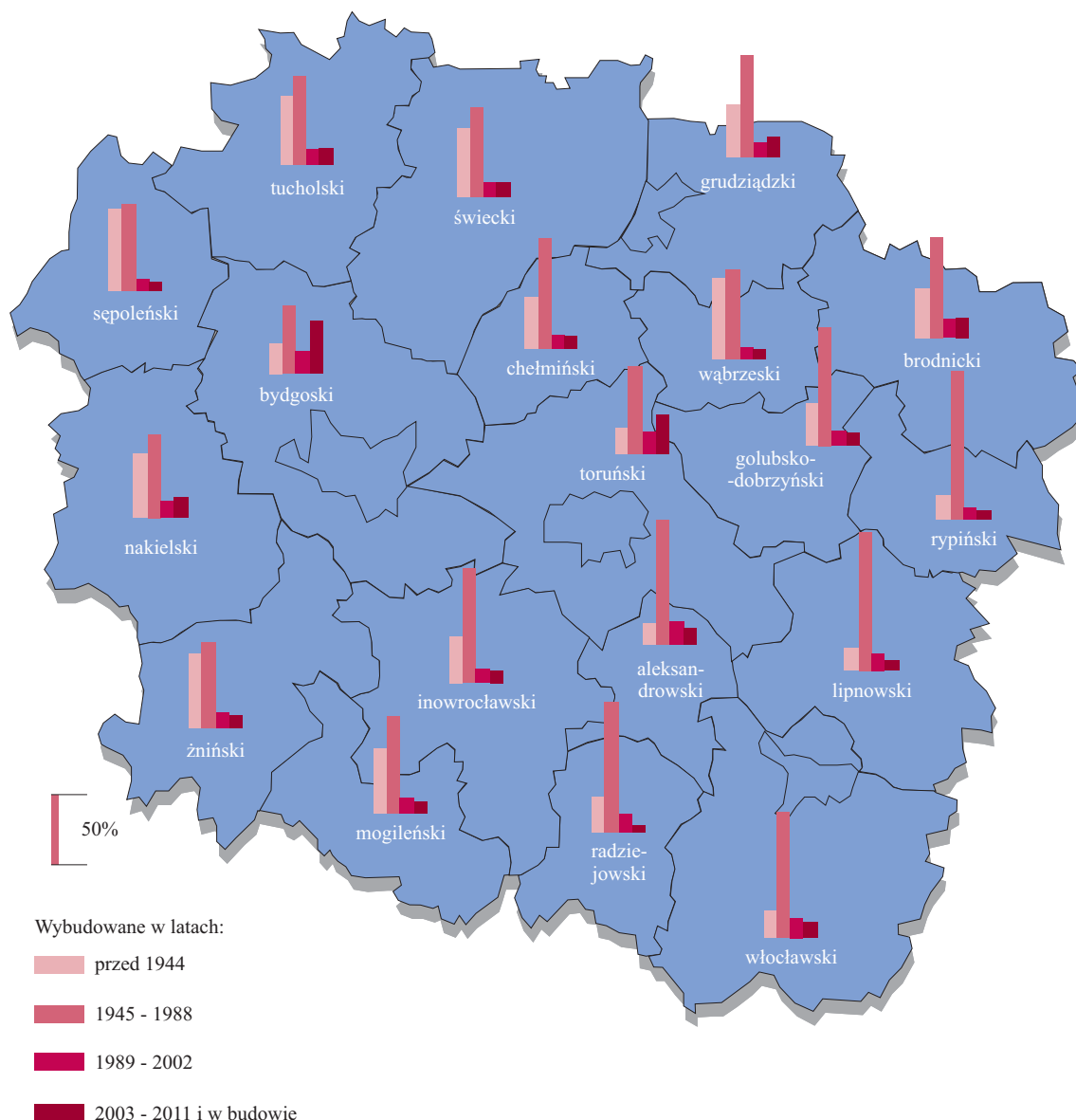
2003 - 2011 i w budowie

	aleksandrowski	brodnicki	bydgoski	chełmiński	golubsko-dobrzyński	grudziądzki	inowrocławski	lipnowski	mogileński	nakielski	radziejowski	rypiński	sępoleński	świecki	toruński	tucholski	wąbrzeski	włocławski	żniński	Bydgoszcz	Grudziądz	Toruń	Włocławek	
Wybudowane w latach w % ogółem:																								
przed 1944	16,6	17,2	19,4	33,9	28,1	40,0	23,7	17,1	22,1	26,0	22,1	14,7	22,8	27,8	34,8	19,1	32,6	29,4	22,2	25,4	27,6	17,1	19,1	
1945-1988	55,2	50,1	44,2	39,5	47,1	40,6	45,7	53,0	49,5	50,6	55,5	49,4	45,4	43,0	37,0	52,0	42,6	44,7	50,0	48,8	46,6	48,6	50,1	
1989-2002	14,2	14,7	14,0	11,4	12,4	10,0	13,5	13,2	14,1	10,7	12,4	19,5	16,2	14,6	11,5	13,5	11,4	12,0	12,7	13,5	9,3	17,3	18,1	
2003-2011 i w budowie	9,3	13,7	16,5	9,4	8,2	5,9	11,6	9,2	7,5	7,9	6,3	10,7	9,3	10,1	10,9	10,5	9,3	7,8	9,4	5,7	9,8	11,4	8,6	

STRUKTURA BUDYNKÓW MIESZKALNYCH WEDŁUG LAT BUDOWY W 2011 R.
(bez nieustalonej informacji o okresie budowy budynku)

Wieś

Wybudowane w latach:

przed 1944

1945 - 1988

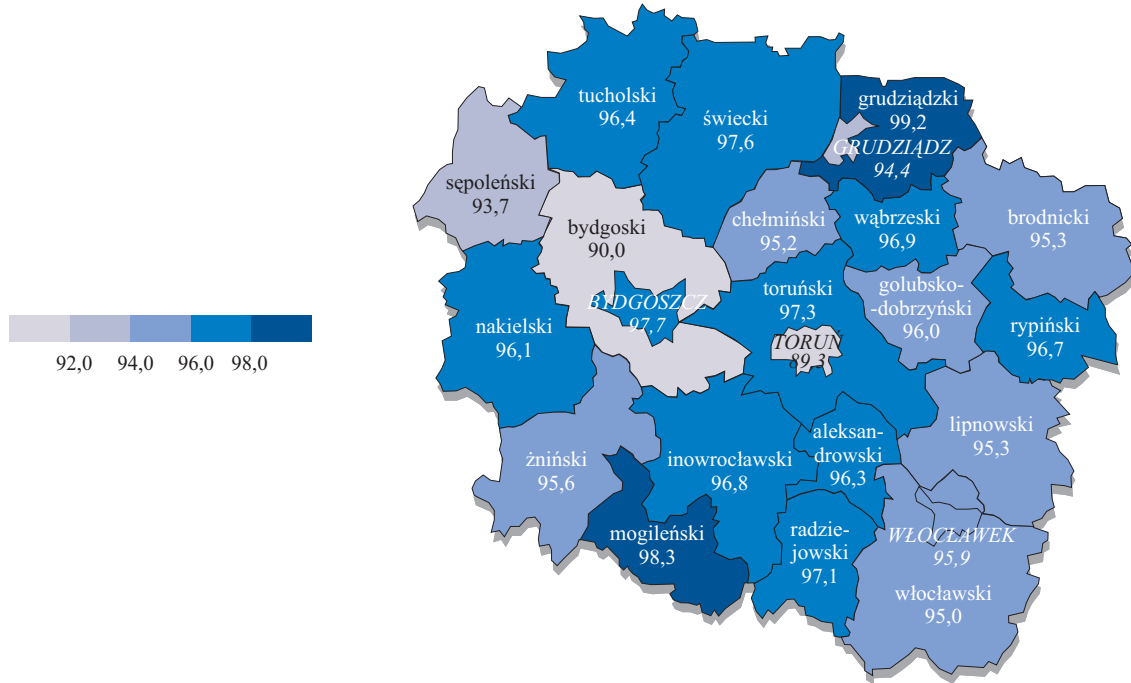
1989 - 2002

2003 - 2011 i w budowie

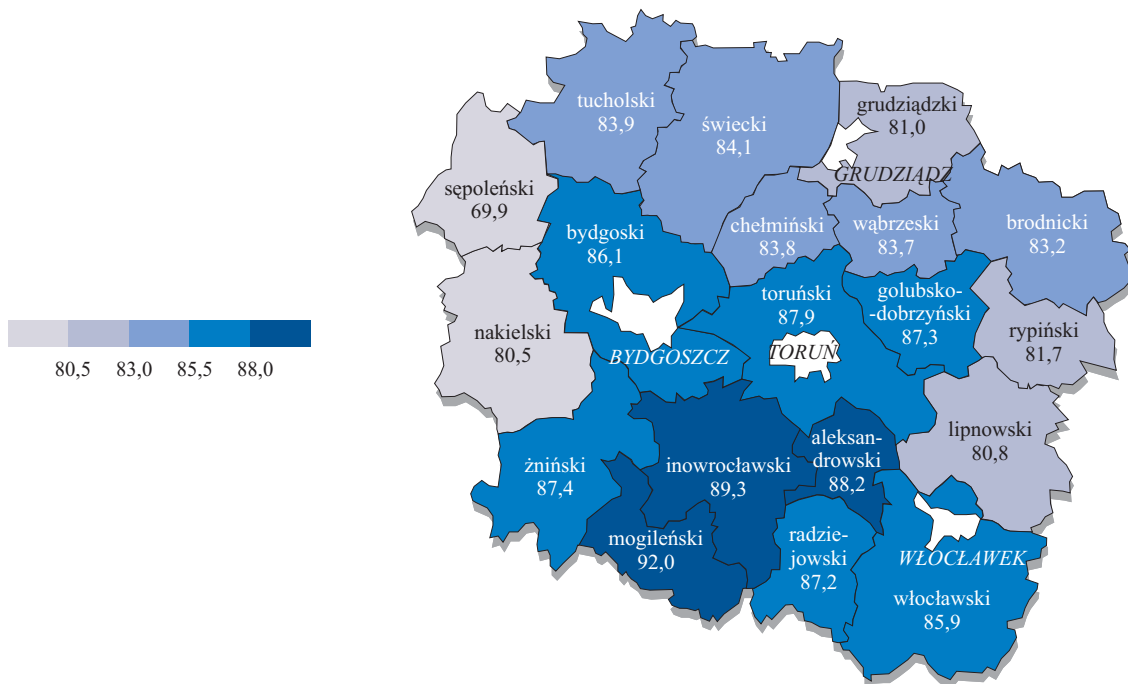
	aleksandrowski	brodnicki	bydgoski	chełmiński	golubsko-dobrzyński	grudziądzki	inowrocławski	lipnowski	mogileński	nakielski	radziejowski	rypiński	sępoleński	świecki	toruński	tucholski	wąbrzeski	włocławski	żniński
Wybudowane w latach w % ogółem:																			
przed 1944	10,6	25,1	15,3	26,0	21,5	26,2	23,5	11,6	32,9	32,1	18,1	12,3	41,3	34,9	12,9	34,6	41,0	13,9	37,3
1945-1988	63,1	50,7	34,2	55,9	59,7	51,8	57,9	70,0	48,9	42,2	65,8	74,8	43,6	45,1	44,0	45,1	45,3	63,3	43,3
1989-2002	11,7	9,3	11,3	7,1	7,6	7,6	7,1	8,7	7,9	8,4	9,5	6,0	6,1	7,6	11,1	8,0	5,7	10,2	7,8
2003-2011 i w budowie	8,3	10,1	27,0	6,7	6,6	10,3	6,1	5,0	6,0	10,3	3,7	4,7	4,3	7,4	20,3	8,3	5,0	7,8	6,3

ODSETEK BUDYNKÓW WYPOSAŻONYCH W WODOCIĄG SIECIOWY W 2011 R.

Miasto

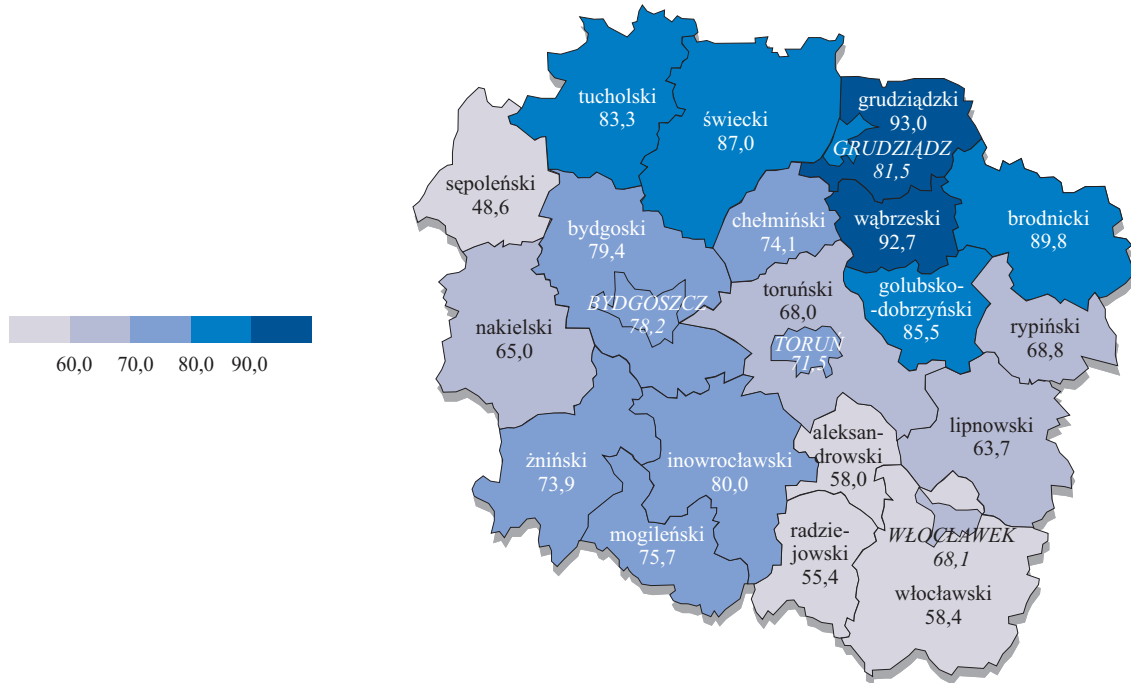

Wieś

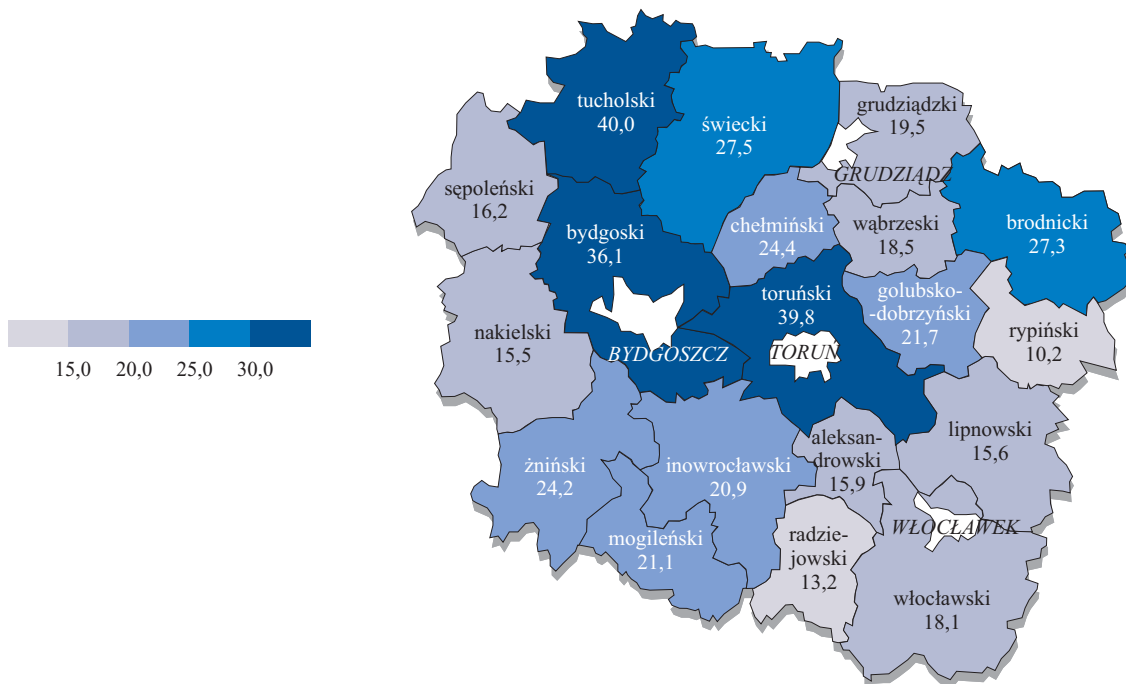

ODSETEK BUDYNKÓW WYPOSAŻONYCH W KANALIZACJE SIECIOWĄ W 2011 R.

Miasto

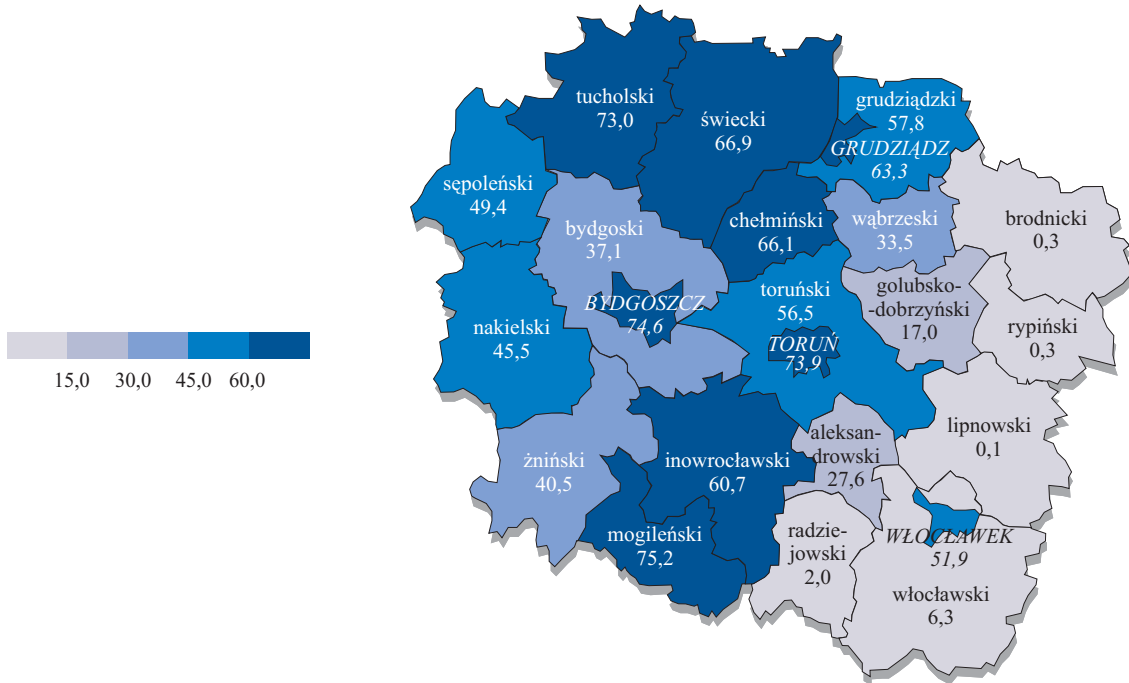

Wieś

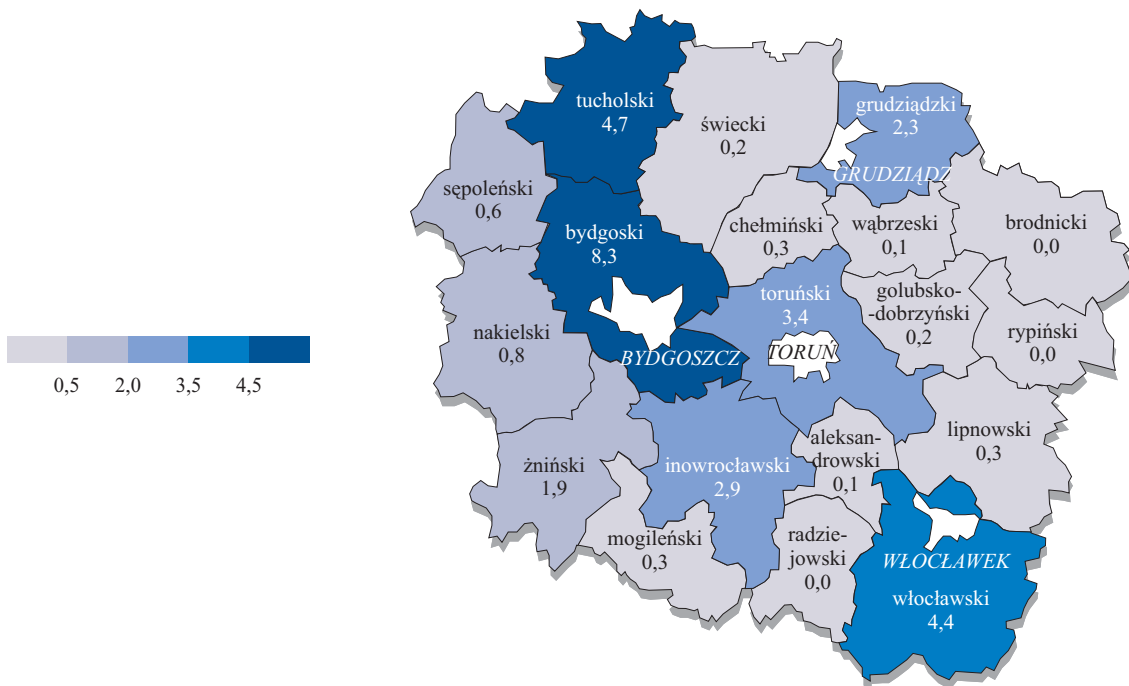

ODSETEK BUDYNKÓW WYPOSAŻONYCH W GAZ Z SIECI W 2011 R.

Miasto

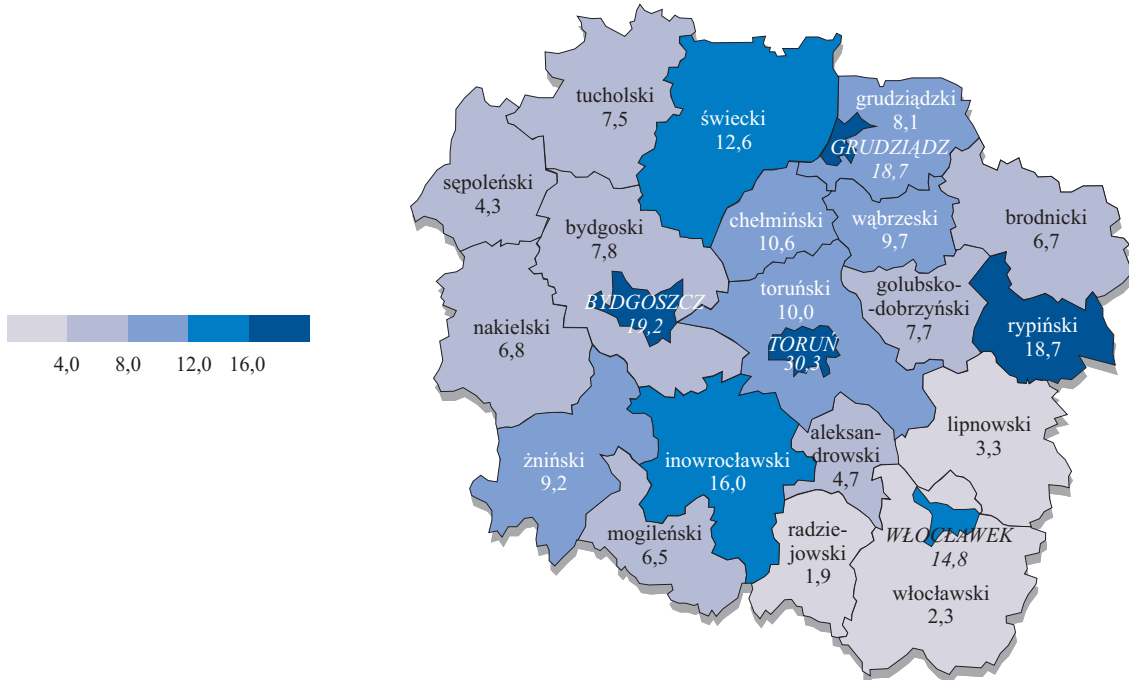

Wieś

ODSETEK BUDYNKÓW WYPOSAŻONYCH W CENTRALNE OGRZEWANIE W 2011 R.

Miasto

Wieś

